[illegible]

פֿון מײַנע ביכער 1929

כ׳ווייס ניט פֿונוואַנען ס׳איז מיר געפֿלויגן, נאָר פֿלוצים און אינמיטנדרינען האָב אַף מיין שטערן אַ נאַס בלאָטע־לאַטקעלע דערפֿילט. כ׳האָב זיך אַרומגעקוקט — ווער קאָן דאָס זיין און ווער האָט דאָס געוואָרפֿן. האָב קיינעם ניט באַמערקט, און גלייך מיט דער האַנט דאָס לאַטקעלע אַראָפּגענומען, און זע: אַ מאַטבייע.

און אַזוי ווי א שטיק צייט בין שוין שלינג־און שלאַנג ארומגעגאַנגען און נישט געגעסן און קיין רעכטע אכסאַניע נישט געהאַט, האָב איך זיך דאס מאָל פֿארגעניגן געוואָלט אָנטאָן, און בין אַוועק און אין א גוטן רעסטאָראַן אַריין און האָב אפּגעגעסן, זאַט געוואָרן, און נאָך דער זעט, בין אין שטאָט און מיט אין קעשענע נאָך אויסגאָב אַפֿן שפּאַציר אַרויס. און אַזויוי אַ שיינער טאָג איז געווען און אפֿן האַרצן מיר נישקאָשע אופֿגעלייגט, און פֿאַרביי דעם שיינעם שטאָט־און שפּאציר־פּלאַץ בין דורכגעגאנגען, און דאָרט זיינען געצעלטן און ביידלעך אויסגעשטעלט געווען, וואו מ׳האט ביכער פֿארקויפֿט און וואו פֿיל מענטשן, גרויסע און אויך קינדער, האבן געקויפֿט, ווייל אין גאנצן לאַנד איז א ביליקע בוך־וואָך אויסגערופֿן געוואָרן, און ביכער האָט מען אין די ביידלעך געפֿלעט, און יעדער פֿלעט, איז געשריבן געווען, האָט געמוזט געווינען, — האָב אויך איך איינגעשטעלט און אַ גורל־קוויטעלע געצויגן, און אַז דער פֿאַרקויפֿער, וואָס פֿאַרקויפֿט באַם ביידל, האָט דאָס קוויטעלע צעוויקלט, האָט ער מיר א ביכעלע אונטערגעטראָגן:

דער אַווטאָר — דער ניסטער!

דער נאָמען — שריפֿטן פֿון אַ דולן; און אַפֿן שאַאר־בלעטל איז אויך אַ געמעל געווען: א בלאַס־מעשוגענער איז אין א לאַנג מעשוגאָאים־העמד אָנגעטאן געשטאַנען.

כ׳האָב איבערגעמישט, און דאָס בוך הויבט זיך אָן: און דער ניסטער קלאָגט זיך, אַז צען בערן האָט ער אַף קעסט געהאַט, און די בערן האָבן אים דעם קאָפּ אָפּגעגעסן און האָבן אים בעדיל־האַדאַל געשטעלט. און אַז ער האָט שוין גאָרניט געהאַט און קיין פּרוטע נישט פאַרמאָגט, און אַליין פלעג שוין אין די הייזער אומגיין און בעטלען, האָבן זיי אַלץ נאָך פון אים ניט אָפּגעלאָזט, פלעגן אָפט נאָך אים באַזוכן, פלעגן זיך באַ זיין טיש אויסזעצן, און וואָס יענער האט געבראַכט, וואָס ער האט אין די הייזער און אַף די שוועלן צונויפגעזאַמלט, פלעגן זיי בא אים פאָדערן און ער פלעג זיי מוזן אָפּגעבן.

דאָס לעצטע מאָל, אַז ער איז אהיים געקומען, האָט ער זיי ווידער בא זיין טיש געטראָפן, פיר אַנטקעגן פיר באַ דער לענג פון טיש, איינער אַנטקעגן אַנדערן אין דער ברייט, און די, וואָס אין דער לענג, זיינען יונגערע געווען, און די, וואָס בא דער ברייט — צוויי עלטערע און בעקאָוועדיקע. און זיי האבן געשוויגן אַלע און געוואַרט, געקוקט אף אים און געהייסן האָט עס: עסן...

און אַז דער ניסטער האט זיי אַף דער שטוב אָנגעוויזן: און זאָלן זיי זעען — ער האָט ניט, און אויך אַף דער זאַמל־טאָרבע — און אויך דארט גאָרניטאָ, און אז די איינציקע שאפע זיינע שטייט אָפן, און די פּאָלעצעס ליידיק, און אַף די ווענט קיין קלייד, און אין די ווינקלען פון די ווענט נאָר שפינען, און אויך די שפינען טויט, און אויך זיי אין כאַלאָשעס — האָבן זיי ווידער געשוויגן.

און דער ניסטער האָט זיך געטראַכט: און וואָס נאָך זאל ער זיי פאָרלייגן, אַז ער האָט גארנישט, און אז ער איז באַנומען, און סאַידן נאָר זיינע צען פינגער, מעגלעך... און ער האט זיי געזאגט: און אָט דאָס האָב איך און דאס פארמאָג איך, און מער — כאָטש די נעשאמע, און טוט וואָס איר ווילט מיט מיר... און די בערן האבן אף די פינגער געקוקט, און די בערן האָבן מאַסקעם געווען: און פינגער איז פינגער, און אויך פינגער איז אן עסן.

און דער ניסטער איז צום ערשטן און צו איינעם א קליינעם בער צוגעגאן, און ער האט אים איינעם א מינדסטן אַף אפּבייסן דערלאנגט, און יענער האט אפּגעביסן, דעם צווייטן פינגער — צו א צווייטן, און אויך יענער דאָסזעלבע, — און אזוי פון איינעם צום אנדערן אין איין זייט

טיש, און דער ניסטער האט שוין אין איין האַנט קיין פינגער נישט געהאַט, און אנשטאט פינגער — בלוט און ביינער אָפּגעריזעט, און די אַנדערע האָבן געקוקט און אויסגעוואַרט און בעקאָוועד באַלעקט זיך.

און דער ניסטער איז צו דער צווייטער זייט טיש געקומען, און שוין פון דער צווייטער האַנט ווידער איינעם א מינדסטן, און א צווייטן ווידער, וואס נאָכן מינדסטן, און אזוי ווייטער, און ביז אין דער צווייטער האַנט זיינען אים נאר צוויי פינגער שוין געבליבן, און צוויי בערן נאר אף באַטיילן — איינעם א יונגן בער בא דער לענג פון טיש, און איינעם אַן עלטסטן באַ דער צווייטער ברייט.

און דער יונגער האט שוין קיין געדולד געהאַט, ווייל ער האט געזען, אַז אלע עסן שוין, און אלעמענס מיילער זיינען שוין מיט בלוט און מיט ריזען פאַרנומען, און דער אפּעטיט האָט זיך אין אים דערוועקט, און גרויסער כיישעק האט זיך אין אים צעשפּילט, און אַז דער ניסטער איז צו אים צוגעגאנגען און זיין פינגער אים דערלאַנגט, האָט ער געאיילט און א כאַפּ געטאָן, און פון גרויס איילעניש האט ער ביידע פינגער מיטאַמאל אין מויל אַריינגעכאַפּט, און דער עלטסטער און דער לעצטער בער איז אָן עסן און אָן א פינגער געבליבן, און א ברויגעזער איז ער געזעסן, און בעקאָוועדיק זייער, און ער האָט געוואַרט, און, זעלבסטפארשטענדלעך, אַז אָן גארנישט וועט אים דער ניסטער דאָך נישט אָפּקומען, און וואס איז ער ערגער פון אַלע, און, פאַרקערט, און ער איז עלטער און ס׳קומט דאָך אים מערער...

און דער ניסטער איז שוין מיט צוויי בלוטיקע הענט געשטאנען, זיי אַף ארויף געהאלטן און דאס בלוט איז אים אין די ארבל גערינען, און דער ווייטיק איז גרויס און וואָס זאל ער מיטן בלוט טאַן, און ער קאן זיך אפילע נישט פארבינדן און מיט קיין האנטעך ניט פאַרבאַנדאַזשעווען.

און דער ניסטער איז צום עלטסטן בער צוגעגאַן און געזאָגט: זע, און מער האב איך ניט. און מער קאָן איך גארנישט ניט טאָן, און אַפילע איך זאל וועלן; און דאָס אויסהערנדיק, האָט דער בער שטיל און בעקאָוועדיק זיין לאַפּע אַפן ניסטערס ברוסט אַרופגעלייגט און געפרעגט: „און דאס, וואס איז?"

— דאָס? — האט דער ניסטער געענטפערט, — ס׳איז גאָרניט, ס׳איז א זייגערל אַ נישטיקס, און ס׳פאַלשעוועט און ס׳גייט שוין שלעכט...

— א זייגערל איז אַ זייגערל, — האט דער בער געענטפערט און די האַנט פון דער ברוסט נישט אַראפּגענומען, און זי אַלץ שטיל געהאַלטן.

און דער ניסטער האט געזען, אַז ס'פּארפאַלן, אַז ער וועט איצטער מיט זיין האַרץ און מיט זיין ברוסט זיך מוזן אָפּגעזעגענען, און דאָס איז שוין דאך געוויס דאָס לעצטע, און נאָכדעם וועלן שוין אויך שפּינען אין שטוב מוזן אויסשטאַרבן, און נאָכדעם וועט ער שוין אפילע אין די הייזער נישט קאנען גיין.

און ער איז געשטאַנען א ווײַלע און ער האט אפן בער געקוקט, און דאָ האט זיך אים זיין פינגער־ווייטיק געשטאַרקט, און גרויסע ליידן צום נישט־איבערטראָגן, און אַ גרויס געשריי האָט זיך פון אים געריסן, און ער האט דאס אופגעהאלטן, און ער האָט די איבעריקע בערנס־סודע נישט שטערן געוואָלט. און דערנאָך, און אַז אַלע האבן שוין אפּגעגעסן, און דער עלטסטער בער האט זיין לאפּע אף דער ברוסט נאך אלץ געהאַלטן, און ער איז הונגעריק געווען און אף זיין פּאָרציע, און אַפן ניסטערס ברוסט געוואַרט, האט דער ניסטער זיך אָנגערופן און געזאָגט:

— הערן מיינע בערן, איר מאָנט באַ מיר דאָס לעצטע, און אז איך וועל אייך אָפּגעבן, וועלן איך און איר שוין מער ניט האָבן, און מיר מוזן זיך איצט געזעגענען, און אַזויווי מיך און מיינע אָרעמקייטן און אין מיינע לאַגעס ביטערע האט איר געזעען, און אין מיינע רייכקייטן מיך קיינמאל ניט, וויל איך זיי איצט פאַר אייך ארויסציען און אייך וועגן זיי דערציילן, און איר זאלט זעען, אז אזוי ווי פון רייך קאן מען ארעם ווערן, קאָן מען דאך מעגלעך פון ארעם אויך צוריק רייך... און עפשער, ווען איר וואָלט מיר איצט דאָס לעצטע איבערגעלאזט, ווער ווייסט און מעגלעך וואָלט איר אויך דערנאך קיין כאַראָטע ניט געהאַט, און עפשער פאַר איין מאָל ניט עסן, וואלט איר דערנאך דערפאַר מיט פיל סודעס באלוינט געווארן...

און מיינע פינגער, וואָס איר האָט מיר אפּגעריזעט, טוען מיר וויי, און די ביינדלעך, וואָס וואַרעמען זיך און קאָכן זיך שוין אין בויך באַ אייך, האבן מיר בלוט־ברענענדיקע וואונדן געלאזט, און א געשריי שטייט מיר אין גאָרגל, און נאר צוליב אייער סודע האב דאס ניט אויסגעשריען, און אַ גרויס געשריי שטייט מיר ערשט פאָר, און בעשאס דאס האַרץ וועט מיר ארויסגענומען ווערן, אבער דערווייל, און ס'איז נאך באַ מיר דאס

האַרץ, און וויפל ס'איז מיר נאָך מיט דעם איניינעם זיין באשערט, וויל איך דאס אויסנוצן און כאטש צום לעצט מיט דעם זיך אָנפרייען, — איז דערלויבט מיר דערום צום לעצט, און הערט וועגן מיינע רייכקייטן:

און וויסן זאלט איר זיין, אז אין די הויכסטע ערטער האב א אייגענעם לייטער געהאט, און אפט פלעג איך ארוף, און איינמאל בין איך לאַנג דארט אויך פאַרבליבן. און אויבן, ווי אונטן, זיינען ערטער פאַראַן פאַרשיידענע, שיינע און אויסטערלישע און אויך מיעסע און בלאָטיקע. און, ווי געוויינלעך, האב איך זיך מיט די שיינע פריער געזעטיקט און לאַנג אין זיי פאַרבראַכט, און דערנאך האָב זיי פאַרלאָזט, און איך האב די גרענעצן אַריבערגעטראטן, און אין אַ קויטיק און אין א בלאָטיק אָרט איינס האב געטראָפן.

און אַ אישעוו איז דאָרט געווען, און דער אישעוו איז העכער האַלב אין בלאָטע פאַרזונקען, און ווענט פאַרשמירט, און ווייסקייט און נישט־קויטיקייט איז דאָרט א כידעש. און מענטשן האבן ביז איבער די קנעכל אין בלאטע געטיאָפּקעט, און די ביניאָנים — בלאָטע, און מיט בלאָטע זיינען זייערע דעכער געדעקט, און אַז ס'האט גערעגנט, און אַז די דאַך־בלאָטעס האָבן זיך צענעצט, איז דער שמוץ אויך אין די הייזער אַריינגערונען, און וואָס אין די הייזער האָט זיך געטאָן דעמאָלט, איז שוין פאַרשטענדלעך, און ווי אינעווייניק באַ די קויטיקע ס'האט אויסגעזעען, קאָן מען זיך שוין פאָרשטעלן. און אַזוי ווי די מענטשן אליין, אזוי אויך די פאַרנאָסעס זייערע. און פון קויט האָט מען בולקעס געקנאָטן, און אַף שמוץ זיי געבאַקן, און אומגעוואַשענע זיי אויך געגעסן...

און ווער ס'איז צו זיי אַ גאַסט פון דער פרעמד געקומען, האט די ערשטע צייט, נאַטירלעך, געליטן, געהונגערט און צום מויל נישט גענומען, אָבער לעסאָף פלעג נישט אויסהאַלטן, ווייל עסן האט ער דאָך געמוזט, און ער פלעג זיך אונטערגעבן, און ווילנדיק נישטווילנדיק, אין זייערע קויט־סודעס אנטייל מוזן נעמען. און אויך איך, — אַז איך בין אַהין פון די שיינע ערטער אָנגעקומען, האָב די ערשטע צייט שטאַרק פון הונגער געליטן, פון הונגער און פון קעלט, ווייל נישט דאס עסן זייערס האב געגעסן, און אויך פון זייערע געלעגערס האט מיך געעקלט. אָבער, אַז אַ שטיקל צייט איז פאַרביי, און אַלץ מיינס שיינס, און אַלע מיינע פאַרגרייטונגען פון יענע ערטער זיינען מיר אויסגעגאַנגען,

האָב איך בעאיין־בריירע זיך אונטערגעבן געמוזט, און צי כ׳האָב געוואָלט, צי ניט געוואָלט (און, פאַרשטענדלעך, נישט) האָב דאך פון זייער קויט־ברויט געמוזט אָפּברעכן און אין זייער שמוץ־שיסל אַ לעפל ארײנשטעקן.

און איך האָב געגעסן, און באַלד האב אויסגעבראָכן, און איך האב א צווייט מאָל געגעסן, און איך האָב ווידער געבראָכן, און די קויט־לייט האָט דאָס פאַרדרסן, און וואָס פאַר אַ מעפונעק בין איך זיי, און פאַרוואָס זיי מעגן, און פאַרוואָס זיינען זיי געוואוינט, און פאַרוואָס אויך אַנדערע און אויך געסט ווערן צוגעוואוינט, און פאַרוואָס איך נישט, און וואָס בין איך עס פאַר אַ מעיוכעס?

און זיי האבן מיך פיינט געהאַט. און אַז איך בין פון זייער עסן קראַנק געוואָרן און זיך אַוועקגעלייגט, איז קיינער צו מיר נישט צוגעגאַנגען, און קיינער האָט מיר, ווי פאר אַ כוילע, קיין אַנדערע מאַכאָלים נישט פאַרגרייט און נישט אונטערגעטראָגן, און אפילע אויך נ י ש ט ווי פאַר קיין כוילע — און זיי האבן ביכלאַל אין מיר פאַרגעסן, און אפילע שוין אויך זייערס און דאס געוואוינלעכע שמוציקע מיר נישט דערלאַנגט.

און איך בין אָפּגעצערט געוואָרן און קיינער האט זיך אף מיר נישט אומגעקוקט, און אז איך בין ווייטער געלעגן און שוין מיט קיין אייווער נישט געקאָנט רירן, און אז כ׳האָב זיך אין שטוב בא מיר אַמאָל א טרונק געבעטן, און אז קינד אין שטוב, ווען די עלטערן פלעגן אוועקגיין, אָדער ווען אַן אַלטער, א פאַרבליבענער, פלעג מיר אמאָל אף מיין געבעט זייערס אביסל וואסער דערלאַנגען, און דאס וואַסער, ווי דאס עסן זייערס, איז שוואַרץ און שמוציק געווען, און איך האב אַ זופּ געטאָן און מיין קרענק געוואָלט שטילן אין מיין דאָרשט לעשן, — און איך האב אויך דאס וואַסער אויסגעבראָכן, און מיט דער וואַסער שוין דאס לעצטע און מיט דער וואַסער די גאַל, און גרין בין איך געוואָרן און געשריען ברעכנדיק, און אז דאס קינד, וואָס האָט מיר דעם טרונק דערלאַנגט, אָדער דער איבערגעבליבענער אַלטער, פלעגן זיך דערשרעקן, און לויפן און די שטוב־מענטשן רופן, די אייגענע אָדער נאָענטע און שכיינים, פלעגן יענע זיך נישטווייסנדיק מאַכן און, מערסטנטייל, אַפילע נישט הערן וועלן, און ווען שוין יאָ געהערט, און ווען שוין יאָ אַמאָל געקומען און

אז זיי זיינען אריין און האָבן מיך א גרינעם, א ברעכנדיקן און אין כאַלאָשעס געטראָפן, — פלעגן זיי שטיין און קוקן אף מיר און שפּייען, און „אַן אָנשיקעניש" פלעגן זאָגן, „ווער האָט אים באַדאַרפט, ווער אים גערופן, וואָס איז ער געקומען, און באַלד וועט ער דאָך שטאַרבן און זיי וועלן זיך מיט אים נאָך א טויטן דאַרפן פּאָרען און אים נאָך אַ קיווער דאַרפן גראָבן — טאָמער ווייסטו"...

און העלפן, נאַטירלעך, האָבן זיי מיר נישט געהאָלפן, און העלפן האָבן זיי אויך נישט געהאַט מיט וואָס, אַז פאָרט, און ווי ס׳זעט אויס, בין איך א איסטענעס געווען, פאָרט מיינע קישקעס אפּאָנעם אַנדערע, און איך בין א פרעמדער נאָך דערצו, און וואס, בעעמעס, בין איך דאָ, און וואס האָב איך צו זיי, און צו וואָס זאָל איך זיין אַן אָל אף זיי.

און געזונט ווערן, האב געזעען, וועל בא די שמוץ־און קויט־פאַרשוינען שוין נישט ווערן, ווייל קיין עסן און קיין רעפּועס פון שמוץ זיינען קיין עסן און רעפּועס ניט. און שטאַרבן באַ זיי, האב איך אויך נישט געוואָלט, און אליין דער געדאַנק, אַז נאָכן טויט אַפילע וועלן זיך מיט מיר שמוציקע מיט שמוציקע הענט פאָרען, האָט מיר — כאָטש באַ מיין שלעכטן לעבן דאָרט — דאך דעם טויט נישט ניכע געמאַכט.

און איך האָב זיך געשטאַרקט, און איך האב אַלע קויכעס צונויפגענומען, און איך האָב זיך פון שמוץ־בעט אופגעהויבן, האָב מיינע פאַרזשמורזשעטע דאָרט קליידער אָנגעטאָן, און ווי ניט איז, און אָן אַ וואָרט צו זאָגן און אָן מיט קיינעם זיך צו געזעגענען, האָב זיך צו דער טיר צוגעשלעפּט, איבער דער שוועל אַריבערגעטראָטן, און אין דרויסן אַרויס...

און פון דעם געדאַנק, אַז איך בין שוין אינדרויסן, איז מיר גוט געוואָרן, און פון דער האָפענונג, אז, מעגלעך, און מיט די לעצטע קויכעס, און איך וועל זיך דאָך ווי־ניט־ווי ארויסשלעפּן פון שמוץ, האָט מיר קויעך אונטערגעגעבן, און איך האָב גענומען פיס אין דער בלאָטע שטעלן.

און שטוב־לייט האָבן דאס דערזעען, און אז איך בין פון בעט אופגעשטאַנען, און אז שטילערהייט און אָן אַ זיי־געזונט פאַרלאָז איך זיי, און אַז איך בין אף דער פרישער לופט ארויס, און די לופט איז מיר ניכע, און מיינע אויגן קוקן מיט גענעזונג, און זיי האָבן געשפּעט און געלאַכט פון מיר, און זיכער, האבן זיי געגלויבט, אז איך וועל זיך ביז

דער גרעניעץ זייערער נישט דערשלעפּן, און אויך אַ פֿאַרדראָס האָבן זיי דאָך, ווי געזאָגט, אַף מיר געהאַט, און, ווי געזאָגט, אַף מיר, ווי אַף אַ מעפּונעק, האַס געטראָגן, און „זע — האָבן זיי געשריען, — ער גייט אַוועק פֿון אונז, ער פֿאַרלאָזט אונז, אונזער מעדינע איז אים צו ענג, אונזער בלאָטע שמעקט אים נישט, און ער זוכט זיך נייע לענדער, די פּעגירע...״

און די שכיינים האָבן זייער קאָל דערהערט, און אויך די שכיינים זיינען פֿון זייערע הייזער אַרויס, און אויך זיי האָבן „זע״ געשריען, און אויך די שכיינימס קוילעס האָבן נאָך שכיינים אַרויסגערופֿן, און אַזוי מער און מער און ווייטער און ווייטער, און דאָס גאַנצע פֿאָלק שוין אַפֿן גאַס, און אַלע אין איין קאָל, און אַלע אין איין אויסגעשריי: „די פּעגירע גייט אַוועק! די פּעגירע פֿאַרלאָזט אונז!״

און אייניקע האָבן מיך מיט זידל־ווערטער באַגלייט, און אַנדערע האָבן מיר בלאָטע נאָכגעוואָרפֿן, און פֿריער די קליינע קינדער, דערנאָך אויך די פֿאָטערס און די עלטערע. און דער אוילעם איז אין ראַש אַריין, און דער אוילעם האָט זיך צו דער ערד געבויגן און בלאָטע גענומען, און בלאָטע איז גענוג געווען, און ווי זיך באַגיין מיט בלאָטע האָט דער אוילעם געוואוסט, און דער אוילעם האָט געוואָרפֿן, און יעדער וואָרף האָט זיך צו מיר צוגעקלעפּט, און פֿריער די פּלייצע פֿול, און אַז כ'האָב זיך אויסגעקערעוועט און אַף צוריק צו די וואַרפֿער אַ קוק געטאָן, איז אויך מיין פּאָרנט און מיין פּאָנעם באַקלעפּט געוואָרן, און דער קאָפּ און אויך די האָר פֿון קאָפּ, און איך בין נאַס און כוישעך געוואָרן, און פֿון בלאָטע — אַ שווערער... און איינס נאָך איינס איז שוין געפֿלויגן, און די ערשטע וואָרפֿן האָב נאָך געפֿילט, און די שפּעטערדיקע האָב שוין אויפֿגעהערט צו פֿילן, און אַ באַבלאָטיקטער און אַ באַשמוצטער האָב זיך קוים פֿון דעם אין מיר וואַרפֿנדיקן און מיר נאָכלויפֿנדיקן אוילעם דערווייטערט.

און מיט גרויסע שוועריקייטן, און אַ שטאַרק־קראַנקער האָב לאַנג אין די בלאָטעס דאָרט געריזנעט און אַ שטיק וועג בין אָפּגעגאַנגען און פֿיל מאָל האָב זיך אָפּגעשטעלט און אינמיטן בלאָטע אָפּגעאָטעמט, און פֿיל מאָל האָב איך געמיינט, אַז ס'איז אַן עק שוין, איך וועל נישט דערגיין, און אין שמוץ שוין די נעשאָמע לאָזן, און ביז לעסאָף, און איך בין אַרויס פֿונדאָרט, און אַ נאַסן פֿוס אַף דער טרוקענער גרעניעץ שוין געשטעלט, און ווידער אין אַ שיין לאַנד־אָרט אָנגעקומען.

און באַלד האָבן מיך די גרעניעץ־לייט דערזען און זיי האָבן זיך עפּעס שטאַרק פֿאַרוואונדערט, און זיי האָבן געקוקט אַף מיר, און ווי מיט גרויס אָפּשיי עפּעס גרויסע אויגן אַף מיר צעעפֿנט, און איך האָב פֿאַרשטאַנען, און איך האָב מיר זייער וואונדערן־זיך דערקלערט, און געדענקט האָב איך, אַז דאָס קוקן זיי אַף מיר, ווי מע דאַרף טאַקע אַף מיר קוקן, ווי אַף אַ מעס, וואָס איז אין אַ לעבעדיק לאַנד אָנגעקומען, אָדער ווי אַף אַ קויטיקן און אויסגעוואַדזגעטן, וואָס האָט זיך אין אַ זויבערער זאַל אַריינגעשטעלט, ווייל קראַנק בין איך דאָך געווען, און זיכער, מיסטאַם, אויך טויט־סימאָנים אַף מיין פּאָנעם, און אויך מיט בלאָטע פֿאַרוואָרפֿן, און ביידע צוזאַמען — אי קראַנק, אי אויסגעוואַדזגעט, — און דאָס האָט געוויס דעם וואונדער זייערן אַרויסגערופֿן.

אָבער, אַז כ'האָב ווייטער געקוקט, האָב איך געזען, אַז מער ווי וואונדער איז זייער אָפּשיי צו מיר גרויס, און גוואַלטיקער דערעכערעץ האַלט זיי פֿונווייט פֿון מיר, און גלייך נישט קיין קראַנקער און נישט קיין אָרעם־שמוציקער האָט זיך צו זיי באַוויזן, נאָר פֿאַרקערט, אַ רייכער זייער, און דאָס אַשירעס שרייט אַראָפּ פֿון אים, און גלייך זיי, די גרעניעץ־לייט און די פֿון יענעם לאַנד־איינוואוינער, האָבן קיינמאָל ניט געזען אַזוינעם, און גלייך אַף גאָלד טרעט ער, און גלייך מיט גאָלד איז ער פֿון קאָפּ ביז די פֿיס באַהאַנגען...

און ווירקלעך: און אַז איך האָב די האַנט אויסגעשטרעקט, און די בלאָטע פֿון פּאָנעם געוואָלט אַראָפּנעמען, זיך אַביסל פֿון שמוץ באַפֿרייען און פֿאַר דעם שיינעם אָרט זיך אַביסל שענער מאַכן, און איך האָב דאָס ערשטע שטיקל פֿאַרדאַרטס און בלאָטע־טרוקן אַראָפּגענומען און דאָס אין דער האַנט געהאַלטן, אַזוי האָב איך אין דער האַנט נישט קיין בלאָטע, נאָר טאַקע גאָלד דערזען. און איין מאָל אַראָפּגענומען — איין שטיק גאָלד, דאָס צווייטע אַראָפּגענומען — ווייטער גאָלד, און אַז כ'האָב זיך אַף מיין גאַנצן באַוואָרפֿענעם קערפּער אַרומגעקוקט, האָב זיך אַ דורכווייסיקן און אַ גלאַנציקן, אַ גאָלדענעם און ווי אין אַ פּאַנצער מיט גאָלדענע ליסקעס געטראָפֿן.

און קלאָר איז מיר געוואָרן, פֿאַרוואָס די גרעניעץ־לייט האָבן מיר קאָוועד אָפּגעגעבן, און פֿאַרשטענדלעך אויך, פֿאַרוואָס זיי האָבן זיך פֿון מיר ווייט און מיט אַזאַ אָפּשיי געהאַלטן. און איך האָב זיך שטאַרק רייך

דערזעען און באלד זיך אויך אין קויעך דערפילט, און אזוי ווי פון די בלאָטע־לייט בין אן אויסגעמאַטערטער פון גאַנג און א קראַנקער פון דער קרענק און פון לאַנג נישט־עסן געקומען, און אזוי ווי איך האב זיך אין יענעם אָרט און גלייך שוין אף דער גרענעץ ארומגעקוקט, און שיינע קלייטן מיט גוטע שפייזן, און אויך קלייטן מיט פיינעם אָנטאָן און מיט פאַרשיידענע לוקסוסן דערזעען, אַזוי בין איך גלייך אין דער ערשטער קלייט אריין, און באַלעבאַטים און מעשאָרסים זיינען מיר באַלד אַנטקעגן געלאָפן און מיר מיינע באגערן דערלאַנגט.

און אז איך האָב זיך מיט דער אָפגעקלעפטער בלאָטע, וואָס איז באַ מיר אין האַנט באלד צו גאָלד געוואָרן, זיך געוואָלט צעצאָלן, און איך האב דעם באַלעבאָס א גאָלדענע מאַטבייע געגעבן און די זאַכן געוואָלט נעמען, האט ער מיך נישט געלאָזט, און „ניין", האט ער מיר געזאָגט, און איך זאָל זיך ניט מאַטריעך זיין און די מעשאָרסים וועלן מיר דאס געקויפטע שוין אַהיים ברענגען.

און דער באַלעבאָס האָט בא מיר אף מיין אָרט, וואו איך וואוין, געפרעגט, און מיין שטוב, וואו איך האב זיך אפגעשטעלט, זאָל אים אָנווייזן, און איך מעג גיין, און באַלד וועט מען מיר אלעס אהיים צושטעלן און ברענגען.

און איך האב דאָך אינערגעץ ניט געוואוינט און קיין אָרט ניט געהאַט, און איך בין א ווילע אין פאַרלעגנהייט געשטאַנען און דעם באַלעבאס פון קלייט קיין גאס און קיין נומער און קיין הויז נישט געקאָנט אָנגעבן.

און דער באַלעבאָס האט מיין פאַרלעגנהייט געזען, און ער האט מיך אף דער סיבע געפרעגט, און איך האב געזאָגט: איך בין א פרעמדער, און איך וואוין נאָך ניט אינערגעץ, און עפשער וואָלט ער אַזוי גוט געוועזן און מיר, וואו איך קאָן א דירע קריגן אנווייזן.

— און אָך, און מיט אלע קאָוועדן, — האט דער באַלעבאָס גלייך געענטפערט. און דער באלעבאס האט גלייך א מעשאָרעס ארויסגעשיקט, און יענער איז געלאָפן און גלייך מיר א וואוינונג אין א האָטעל באַשטעלט, און דער מעשאָרעס איז באַלד צוריקגעקומען, און פון באַלעבאָס האָט ער א באפעל באקומען, אז אויך אַפן וועג און מיך אין האטעל פירנדיק זאָל ער מיך באַדינען, און עפשער דאַרף איך עפּעס נאָך, עפשער פעלט מיר און עפשער אויך אין אנדערע געשעפטן, און דער מעשאָרעס

וועט מיט מיר גיין; וועט מיר אַלץ ווייזן, וועט פאַר מיר איינהאַנדלען, און אויך דאס דאָרטן־געקויפטע מיר מיטברענגען.

און איך האב אָפגעדאנקט און איך בין מיטן באלעבאָס־מעשאָרעס ארויס, און וואו מיר זיינען געגאַן, האבן מענטשן אונז נאָכגעקוקט, און וואו נאָר פאַרקערעוועט, האבן זיך מענטשן פון זייערע גענג און באַשעפטיקונגען אָפגעהאַלטן, זיך אָפגעשטעלט און צו אונזער זייט זיך אויסגעדרייט. און אף די טירן פון די קראָמען איז מען ארויס, און באַלעבאַטים און מעשאָרסים האבן אונז מיט די אויגן און מיט פאַרוואונדערונג באגלייט, און אויך פון הייזער און פון פענצטער האט מען ארויסגעקוקט, און די גאנצע שטאָט, און אלע גאַסן, דורכוואַנען מיר זיינען דורך, האבן נאָר איין טועכץ און איין טעמע געהאט — מיך מיטן גאָלד, מיך אין גאָלד אָנגעטאָנענעם צו באַוואונדערן, און פון מויל און אויגן מיך ניט ארויסצולאָזן.

און דער מעשאָרעס איז מיט מיר פון קלייט צו קלייט געגאן, און אין אלע קלייטן האבן מיר, וואָס כ'האב באדארפט און נויטיק געהאט, איינגעקויפט, און דער מעשאָרעס האט מיך דערנאָך אין א האָטעל געבראַכט, אין רייכסטן און אין זויבערסטן, און דאס שענסטע צימער האט מען מיר אָפגעגעבן, און מיט אלע באַקוועמלעכקייטן, און מיט זעלטן־שיינע ווענט, און מיט גרויסע טירן און פאָרהאַנגען, און מיט פענצטער אין א שיינעם גאָרטן ארויס, און מיט א שטאַרק שיין בעט און מיט גרויס מענוכע און מיט זעלטענער באדינונג. און פיל באדינער זיינען אף באַדינען אנגעגרייט געשטאַנען, און אף יעדער וואָרט מיינס האט ווי אַן אנדערער פון זיי געוואַרט, און יעדער זאָג מיינער איז באַלד ווי צו א באַפעל און אף באַלד אויסגעפירט צו ווערן געוואָרן.

און באַלד האב איך אַלעמען אַרויסגיין געהייסן, און איך האב זיך אין בעט געלייגט און זיך אויסגערוט, און א דאָקטער האב איך מיר געהייסן רופן און דער דאקטער איז געקומען און ער האט מיך באַטראַכט, און ער האט שוין אין מיר קיינע סימאָנים פון שלאפקייט נישט געפונען, און אף גוטע קעסט בין געווען, און דער דאקטער האט מיר, אויסער די קעסט, נאָך גוטע רעצעפטן פאַרשריבן, און ריכטיק, און אין אַ מעשעך פון אייניקע טעג האב שוין אין אלעם פריערדיקן פאַרגעסן, און אין דעם בלאָטיקן אָרט און אין דער שלעכטער באהאנדלונג, וואס

מע האט מיך דאָרט באַהאנדלט, און אויך אין דער בלאָטע, וואס מע האט מיך באווארפן, און די קרענק, וואס בין דאָרט קראַנק געווען, און געבליבן איז מיר פון דער בלאָטע דאָך גאָלד, און איך בין רייך און אָנגעזעען און אין א שיין אָרט געפין זיך, און אין שענסטן וואוינונג פון שענסטן אָרט, און דער באַלעבאָס, וואס איך שטיי בא אים, שטרייכט זיך אין מיר, און באַדינטע זיינע גייען ארום מיר אף די שפיץ פינגער אום, און וואָס גייט מיר אָפּ, און וואס נאָך האב זיך געקאָנט וואונטשן?

און טאַקע: און גלייך, און ווי איך האָב זיך גוט דערפילט, אַזוי האב איך זיך אנגעטאָן און אין שטאָט ארויס, און שטאָט האט דאָך מיך שוין פון מיין אָנקומען געקענט, און שטאָט־לייט האבן מיר איצט נאך מער נאָכגעקוקט. און פיל פון פארינטערעסירטע האב איך געזעען, פיל סאכרים, מעקלער, און מענטשן, וואָס ווילן געשעפט מאַכן, האָב באַמערקט, גייען מיר נאָך, האָבן עפּעס צו מיר און ווילן מיר עפּעס פאָרלייגן, און דערווייל אישעוון זיך שטיל, האַלטן זיך נאך אָפּ אַ ווײַלע, קוקן מיר נאָך, זעען, וואוהין איך גיי, און וואַגן נאָך נישט צוצוגיין.

אבער שפּעטער אַביסל, און פריער האָט זיך איינער אונטערגעשטעלט און איז צו מיר צוגעגאנגען, און נאָכן ערשטן — אַ צווייטער, און נאָכן צווייטן — באָך און נאָך. און באלד שוין בין איך פון א גרויסער מאַסע זייערער — סאָכרים, מעקלער און געשעפט־פאַרינטערעסירטע — אַרומגערינגלט געוואָרן, און אַלע האבן מיר פאָרגעלייגט, און יעדער איינער האָט מיר עפּעס וואָס צו פאַרהאַנדלען געהאַט.

און איינגערעדט האט מען מיר: אין לאַנד איז איצט א געלט־מאַנגל, און וויל איך אַ הויז, איז אַ הויז, וויל איך א קראָם, איז א קראָם, וויל איך א וואַלד, וויל איך פעלד, און איך קאָן איצט אַלץ פאַר ביליק קויפן און פאר בעזיל־האַזאָל קימאַט, און זאל איך דאס געלעגנהייט נישט פארזאַמען, און זאָל איך זיך לאָזןריידן.

און איך האב זיך געלאָזט, ווייל אָן געשעפט וואָלט דאָך וואָס צו טאָן נישט געהאַט, און נישט מיט וואָס די צייט צו פאַרברענגען, און וואָס וועל זיך מיטן גאָלד ארומדרייען, און וואָס וועל איך פון דעם פאר נוצן האָבן, און אַז איך האַנדל, פארליר דאָך גארניט, און, פאַרקערט, פאַרגרעסער מיינע נוצן. ווייל כ'האָב זיך אָנגעפרעגט און געזעען, אַז די פאָרגעלייגטע געשעפטן לוינען טאַקע, און אין לאַנד איז טאַקע, ווי מע

זאָגט, אַ קריזיס, און מע קאָן אים אויסנוצן, און פאַרוואָס ניט, און פאַרוואָס זאָל איך זיך דען אָפּזאָגן?

און איך האב געקויפט. און ווער א הויז האָט פאָרגעלייגט, האב אַ הויז געקויפט, ווער א קראם — קראָם, און ווער עפּעס אַנדערש, איז אויך עפּעס אַנדערש, און אין א קליין שטיקל צייט אַרום, אַז כ'האָב זיך ארומגעקוקט, און אַז איך בין אין שטאָט מיט מיינע מעקלער און געשעפט־נאַראַיער שפּאַצירן אַרומגעגאַן, און זיי האבן מיר אף מיינע געקויפטע גיטער — אַף די הייזער און אַף די קראָמען אָנגעוויזן, האב געזעען, אַז גאַנצע גאַסן זיינען שוין אין טאַש באַ מיר, פון גאנצע רייען קראָמען טראָג איך שוין די קאָנטראַקטן אַרום, און איך בין באַלעבאָס און איך באַפעל אַף אלעם, און א גרויס שטיק שטאָט־אייגנטום קער שוין צו מיר, און נאָך אביסל, און ניט לאַנג וועט שוין געדויערן, און די גאנצע שטאט מיט איר אַלעם וועט שוין צו מיר געהערן.

און ריכטיק: און אין אַ קליין שטיקל צייט אַרום איז אליין דער באַלעבאָס, וואָס איבער דער גאנצער שטאָט, צו מיר געקומען, דער, וואָס דער שטאָטס פלאַץ און ערד איז זיינע, און אַזויווי ער האט געהערט, אַז איך שטיי אין קויפן, און אין געלט האָב קיין מאַנגל, איז עפּשער וואָלט איך באַ אים די שטאָט געקויפט, די ערד און דאס רעכט אַף איר, מיט אלע ביניאָנים און מיט אלע פלעצער שטאָטישע, און מיט אַלץ, וואָס אַרום איר, און די גאַנצע האַכנאַסע וועט צו מיר געהערן.

און איך האב געקויפט, און איך בין שטאָט־באַלעבאס געוואָרן. און אַף א קליין שטיקל־צייט האָב זיך מיט דעם באנוגנט און מיין קויפלוסט אנגעזעטיקט געהאַט, און דערנאָך, און אויך די שטאָט איז מיר שוין ווייניק, און אָן אַרבעט צו זיצן — נימעס, און איך האָב יענץ אָרט, דאָס שיינע, און אויך די שטאָט מיט אלעם פון מיר איינגעקויפטן פאַרלאָזט, און זיך אין אַן אנדער ארט איבערגעקליבן. און אויך אין אנדערן האָב דאסזעלבע, וואס אין ערשטן, געטאן, און אַזוי אין צווייטן, אַזוי אויך אין דריטן און אזוי ווייטער און ווייטער, און איך האָב אלץ איינגעקויפט, און דער בוזעם־טאַש מיט פאַפּירן און דער טייסטער מיט קאָנטראַקטן בא מיר, איז באַ מיר אַלץ געוואַקסן.

און אין אלע ערטער איז מיין נאָמען גרויס געווען, און אומעטום און איבעראַל איך באוואוסט און אָנגעזעען, און גאנצע לענדער זיינען

צו מיין דינסט געשטאַנען, און גאנצע געגנטן האבן אף מיין באפעל געוואַרט; און סאָכרים און מעקלער זיינען שורעסווייז באַ מיין טיר געשטאַנען, אום אף פון מיר א וואָרט צו הערן ארויסגעקוקט, און האַכנאָסעס פון גאנצן לאַנד האָט צו מיר אין טאַש געפליסט, און אלע מיינע וואונשן זיינען פון אַ״עם דערפילט געוואָרן, און די שענסטע לאַנד־טעכטער האָבן אף מיין זיי באגליקן געוואַרט. און ווען איך האב א וואונק געטאָן, האט מען מיר די בעסטע צו מיין פארגעניגן צוגעשטעלט, א האנט אויסגעשטרעקט — און די שענסטע קליידער פון די שענסטע לייבער זיינען לויז געוואָרן און זיך אפגעשפיליעט; און מיינע סודעס און בעלער, וואָס איך האָב געפראַוועט, האבן מענטשן דערנאָך זיי אַף כאַדאשים און יאָרן געדענקט, און רייכע האבן זיך אף אין מיין שטאנד צו זיין געוואונטשן, און אָרעמע פלעג איך זיך אַף די געלעגערס כאָלעמען, און אין כאָלעם האָבן צו מיר, ווי פון דר׳ערד אַפן הימל ארופגעקוקט, און איך בין אַף זייערע קעפ ווי א גרויסע זון געשטאַנען, און זייערע אויגן זיינען צו קליין געווען אף מיין ליכט צו זען, און זייערע קעפ צו ווייניק, זיי זאלן זיך אזאַ גרויס גוטס ווי מיינס קאָנען פאָרשטעלן.

און איך האָב זיך נישט געזעטיקט און בין פון גוטס נישט איבערפולט געווען, און ווייניק האָט דאָס שוין מיר אויסגעזעען, און אלץ, וואס כ׳האָב געהאַט, האָט מיך נישט באַפרידיקט, און געוואָלט האב איך איבערן גאַנצן לאַנד און איבערן גאנצן קעניגרייך אַ הערשער זיין.

און אין א שיינעם טאָג האב אויך דאס דערגרייכט: און דער האַר פון אַלעם, און דער געוועלטיקער, וואָס האָט דאָרט צו שאַפן, האָט איינמאָל אינדערפרי צו מיר זיינעם א גרויסן מאַן־באַאַמטן צוגעשיקט, מיט זיין פוס־באַנקעלע מיר, צופוס, און דאָס פוס־בענקעלע האָט ווי אַ קרוין אויסגעזען און אויך אן אָרט, וואוהין די פיס אַוועקצושטעלן, האָט דאָס געהאַט, און דער מאַן האָט דאָס מיר אונטערגעטראָגן, און איך האב דערויף די פיס אַרופגעשטעלט.

און שוין: און ווייטער וואונטשן איז ניט געווען וואָס, און קיין גאלד אַף מיין לייב איז שוין נישט געווען, און די בלאָטע, וואָס מע האט מיך מיט איר באַוואָרפן, איז פון לאַנגן אין־רייכקייט־לעבן און פון פיל וואַשן שוין אָפגעריבן געוואָרן, און געבליבן איז מיר נאָר אַפן שטערן

אביסעלע גאלד און אַ קליין בלאָטע־לאַטקעלע, וואָס נישט געקוקט אַף אַלע וואַשעכצן און זייפן, האט נישט געקאָנט אַראָפ, און איך האב עס מיט די פינגער געקאַלופעט, און ס׳האָט זיך גיט געלאָזט, און ס׳איז שטאַרק האַרט געווען, — און דאן, און אַז דער מאן האָט מיר דאָס פוס־בענקעלע צוגעטראָגן, האָט מיך אַביסל אַ שווייס באַשלאָגן, פון אופגערעגטקייט און פון איבעראַשט צו זיין, און איך האָב די האנט צום שטערן גענומען, און אַ שטיק גאלד איז דאמאָלט אַראָפ, אַ שטיק פאַרהאַרטעוועטס האט זיך אָפגעקאַלופעט, און אַז כ׳האָב עס אין דער האנט באַ מיר דערזען, און איך בין האָפערדיק געווען, און דאָס גאָלד האט זיך מיר דאָס בעסטע גאָלד אויסגעוויזן, און ס׳איז טאַקע, אינדערעמעסן, דאָס בעסטע גאָלד געווען, און אַ זאָג געטאָן האָב איך דעם מאַן: אַ באַל מאַך איך, און זאָל דער הערשער קומען, און זאָל ער זען, אַז זיין פוס־בענקעלע האט אונטער פאַרדינטע און ווירדיקע פיס געטראָפן, און זיין קרוין... און איך האב נישט פאַרענדיקט, און געמיינט האָב איך, אַז זיין קרוין אָבער איז אַף אַ קאָפ אַף אַ ניט קיין פאַרדינטן און ווייניק ווירדיקן.

און דער מאן איז רויט געוואָרן. אָבער פון גרויס אָפשיי צו מיר, און ווייל ער איז פונם הערשער אין אַזאַ גרויס שעליכעס צו מיר געשיקט געוואָרן, און אליין דער הערשער האָט מיר דאָך זיין פוס־בענקעלע צוגעשיקט, האט ער פון מיר דערום די קרוין־באַליידיקונג אויסגעהערט, מיר נישט אָפגעענטפערט, און אַביסל פאַר דער בושע פון זיין האַר, און אַביסל אויך פאַר מוירע פאַר מיר דעם קאָפ אָנגעבויגן.

און דער באַל איז געמאַכט געוואָרן, און די גרעסטע און שענסטע זאַלן זיינען פאַרפוצט געווען, און אלע טייערסטע בלומען פון לאנד געבראַכט אַהין און אלע שענסטע פרויען האָבן די טישן און די טענץ־זאלן פאַרפולט; און דינער האָבן אַף גאָלדן געשיר דערלאַנגט, און דערלאַנגען איז געווען וואָס: און מושעלן פון יאמים, און אויפעס פון ווייטע אינזלען, און וויינען פון סראָרעס, און בעכערס פון די עלטסטע גוט־באַזיצער, און מוזיק איז די בעסטע אויסגעשריבן געוואָרן, און פויגלען און פאָפוגאַי־שרייערס האָבן די מוזיק פאַרטויבן געהאָלפן.

און אַ קליידונג האט מען דאָרט געזען, וואָס קיין אויג האט זיך נישט געקאָנט פאָרשטעלן, און אַ טיש־סערווירונג, וואָס אויך באַ אלטע און ווען אַמאָל געוועזענע מעלאָכים — אַ כידעש. און דער אוילעם האָט

געגאפט, און קיינער האט דאס רייכטום נישט באַוויזן צו באַטראַכטן, ווייל אַלץ איז פאַר יעדן אַ איבעראַשונג געווען, ווייל וואוהין מע האט זיך ניט אַ ווענד געטאָן, האט מען זיך מוירע געהאט אָפּצואווענדן, מע זאָל דאָס געזעענע נישט זעען ווייניק, און אויך דאָס אנדערע האט מען זען געוואָלט, און אויך דאס אנדערע נישט צו פאַרזאמען. און מענטשן זיינען ווי דולע געווען און נישט געזען, און נישט געוואוסט אַף וואָס פאַר אַ וועלט זיי זיינען און אַף וואָס פריער צו קוקן.

און דער מאן־באאמטער האָט דעם הערשער מיין ביטע איבערגעגעבן און דער געוועלטיקער איז געקומען, און אויך דער הערשער איבעראַשט, און אויך ער האט זיך מיט די אויגן פאַרלאָרן, און דער אוילעם איז אַזוי פאַרטראָגן געווען פון כידושים, און אויך די געסט און די דינער אַזוי, אַז קיינער האט אים נישט באַמערקט אַפילע, נאָר איך איינער יאָ, און איך האָב אים אַפן אויבנאָן אַרופגערופן און איך האָב אים לעבן זיך באַזעצט.

און אַ שטול איז פאַר אים געשטאנען און ער האָט געקווענקלט, און ער האָט אַף איר זיך מוירע געהאט צו זעצן, ווייל כאָטש אַ הערשער, אָבער זיינע אויגן האָבן קיינמאָל ניט געזען אַזוינס, און אַז ער האָט מיך שוין יאָ געפּאָלגט און יאָ געזעצט, איז ער באַלד צוריק אופגעשפרונגען, און פון דער גרויסער סימכע און פון דעם אַלעם־פאַרוואונדערנדיקן, וואָס אַרום אים, האָט ער זיך ווי קליין און ווי נישטיק דערפילט, און נישטוועלנדיק האָבן זיך זיינע הענט צו זיין קאָפּ אויסגעשטרעקט און ער האָט די קרוין אַראָפּגענומען, זי גענומען און מיר זי אַף מיין קאָפּ און ווי אַפן עמעסן און באַרעכטיקטן אָנגעטאָן...

און די סימכע האָט זיך געשטאַרקט, און אַלע זיינען פון פרייד ווי פאַרשיקערט און פאַרטשאַדעט געווען. און די מוזיק האָט דעם טומל געגרויסט, און לייבער האָבן ווי אַף פליגלען געשוועבט, און פיס אַף גלאַטיקע פאַרקעטן לופטיק, און פרויען האָבן די קערפער נישט געפילט, און מענער — נישט די פרויען, און דער טאַנץ אין זאַל אַזוי גרינג און געהויבן און פון אַזאַ לופטיקייט און פאַרגעניגן, אַז נאָר מוזיק האט אים נאָכפאָלגן געקאָנט, און נאָר פרויען מיט יונגע און שמעקנדיקע בלוטן האָבן זיך אין זיין טאַקט געקאָנט אַריינפּאַסטן.

און דאָ האָב איך טרונקען גענומען, און נישט געציילט האָב איך און נישט מיט קיין מאָס האָב איך געטרונקען, נאָר אַ באַזונדער דינער איז מיר באַ מיין רעכטער האנט געשטאנען, און פון אַ באַזונדער קיילע האט ער מיר ווייַן אָנגעגאָסן, און אויך דער ווייַן איז א באַזונדערער געווען, און ער האט מיר אין קאָפּ אַ שלאָג געטאָן — און אין די פיס מיר געקומען, און הייס איז מיר אין די ליטקעס געוואָרן, און ציטערנדיק און דרינזשענדיק — אין אַלע אייוורים, און דער אוילעם האָט מיטגעטרונקען, און אַלעמענס אויגן פון ווייַן פולע, און מיין גליק איז איבער אַלעמענס, און אַף אַלע קעפּ איך דער געקרוינטער קאָפּ, און אַלע פרויען ווי פאַר מיר. און פיל אָפּגעזונדערטע כאַדאָרים זיינען דאָך אין די זאַלן געווען, און אַז איך וועל הייסן און באַפעלן, און די מוזיק וועט שפילן, און די שענסטע פרויען וועלן מיט מיר אין די אָפּגעזונדערטע און אָפּגעשלאָסענע כאַדאָרים, פון דער מוזיק באַלייטע און מיין רייכקייט אונטערטעניקע, נאָכגיין... און איך האָב נישט באַפוילן, און איך האָב קיין פרוי נישט גערופן, ווייל אַלע האָב איך געקענט האָבן און אַלע געקענט רופן, און איך האָב נאָר ווייטער געטרונקען, און די מוזיק האָט מיך פאַרטויבט און די פאָפוגאַי־שרייערס האָבן מיר דעם קאָפּ פאַרשריען...

און אַ געשריי האָב איך דאַן געטאָן, און אַלע קוילעס, סאַי פון די געסט, סאַי פון דער מוזיק און סאַי פון די פאָפוגאַי־שרייערס, האָב איבערגעשריען, און אויסגערופן האָב איך:

— זאָל דער שטערן־בער געבראַכט ווערן, און איך וויל מיט אים אַ בערישן טאנץ טאנצן.

און דער אוילעם איז אַנשטילט געוואָרן, און מוזיק אַנשוויגן, און פאָפוגאַיעס אין די שטייגן אופגעהאלטן, און קיינער האָט זיך קיין ריר ניט געטאָן, און די גאנצע זאל ווי פאַרשטיינערט, און אַלע אויגן האָבן זיך צו דער טיר געווענדט, און אַלע האָבן דעם שטערן־בער אַרייַנגיין דערזען.

און דער שטערן־בער איז עפּעס ערנסט געווען, גלייך ער איז נישט גערן געגאן, און אויסגעזען, ווי מע וואָלט אים פון זיינער אַן אַרבעט, אָדער פון שלאָף אָפּגעריסן, און דער אוילעם, וואָס האָט אַף אים געקוקט, האָט פאַר אים גרויס אָפּשיי געהאט, און אַלע זיינען שטיל געשטאנען, און אַלע אויגן געווענדט צו אים...

און מיך האָט דאָס געאַרט, און מיך האָט דאָס אויך אַביסל פֿאַרדראָסן, פֿאַרוואָס ס'קוקט אַף אים און נישט אַף מיר גאָר דער אוילעם, און איך האָב דאָך אים גערופֿן און ער איז אַף מיין באַפֿעל געקומען, און דער פֿאַרדראָס, און דאָס איבערנעמען זיך, דער שטאָלץ און מיין גרויס־זיך־האלטן — איז מיר אונטערן האַרצן אונטערגעקומען, און איך האָב אַ געשריי געטאָן אין דער שטילקייט, און אַף אַ קאָל צום בער זיך געווענדט:

— אָט הער און זע, שטערן־בער, און איך האָב דיין גאנצע מעלוכע אויסגעקויפֿט (און דערביי האָב איך די קאָנטראַקטן פֿון בוזעם־קעשענע אַרויסגעשלעפּט און זי אים באַוויזן), און דער הערשער האָט מיר זיין קרוין אָפּגעטראָטן, און איך טראָג זי, און איך בין איצט דער רייכסטער אין לאנד, און אלע לאנד־אונטערטאַנער זיינען איצט אף אַ קיינמאָל אַזאַ נאָך נישט געזעענעם באַל בּאַ מיר, און איך וויל זיך פֿאַרגעניגן אָנטאָן, און אלע פֿאַרגעניגן פֿון דעם לאנד זיינען פֿאַר מיר אויסגעשעפּט, און איינער איז מיר נאָך פֿאַרבליבן: מיט דיר אַף מיין באַל פֿאַר אלע אין די אויגן, און אונטער שטילער מוזיק אַ טאנץ צו טאנצן...

און דער בער האָט מיין קאָל אויסגעהערט, און דער בער איז אונטערטעניק אונטערגעקומען און ער איז שטיל אינדערמיט און אין דער ראָד, וואָס פֿון אוילעם געמאַכט, אַריין, און די ראָד אין שטיל געווען, און ווי אַ פֿאָרכטיקייט האָט אַרום איר געהערשט. און איך בין אים אַנטקעגן געגאַן און אויך איך אין דער מיט אַריין. און איך בין צוגעקומען און זיך מיט אים באַגעגנט נאָענט.

און צו דער מוזיק האָב א באַפֿעל געגעבן, זי זאָל שטיל זיין און נאָר אַ פֿידל איינער זאָל רעדן, און אַ פֿידל האָט אָנגעהויבן און איך בין צום בער צוגעגאַנגען און איך האָב אים אַרומגענומען, אוןביידע טאנצן האָבן מיר אָנגעהויבן, שטיל, און ווי מע טאנצט מיט אַ בער, און ער האָט זיך אַף די אונטערשטע פֿיס געשטעלט, און די אויבערשטע האָט ער צו מיר אַפֿן אַקסל אַרופֿגעלייגט, און דעם קאָפּ האָט ער אַביסל אָפּגעדרייט געהאלטן און אַ שטיל שטערנדל האָט זיך אים אין קאָפּ באַוויזן, און די ליכט אין זאל האָט זיך פֿאַמעלעך לעשן גענומען און זיך אויסגעלאָשן, און דער אוילעם פֿינצטער, און נאָר איך מיטן בער אין ראָד אינמיטן, און דאָס שטערנדל האָט אונז באַשיינט, און איך האָב אים

געפֿירט, און דער בער איז מיר נאָכגעגאַן, און פֿאַמעלעך, און נאָך דער מוזיק, און איך האָב זינגען אָנגעהויבן:

— דער בער, דער בער, און דאָס איז מיין העכסטער גליק, און ווייטער האָב איך ניט מער: נישט וואוהין צו גיין, און וואָס זיך צו וואונטשן...

און דער בער האָט זיך מיט מיר געדרייט, און מוזיק האָט אונז שטיל באַגלייט. און אוילעם איז אין אַ פֿינצטערער און צונויפֿגעדריקטער מאַסע געשטאנען, און שוואַך באַלויכטענע אונזערע טריט נאָכגעקוקט.

און גוט איז מיר געווען, און דער קאָפּ האָט זיך מיר פֿאַרדרייט פֿון גוטסקייט, און נאָך בעסער איז מיר בעאייסן טאַנצן געוואָרן... און פֿריער האָב איך דעם בער געפֿירט, אָבער וואָס אַמאָל ווייטער, האט ער שוין מיך פֿירן גענומען, און אוילעם האָט אונז אין אויג געהאלטן, און קיילעכדיק פֿינצטערניש האָט אונז פֿאַרייניקט און קליין שטערנדל האָט אונזער פֿאַרייניקונג באַשיינט, און איך האָב טאַנצנדיק די אויגן געשלאָסן, און דער קאָפּ האָט זיך מיר אַף מיין אַקסל אַראָפּגעלאָזט, און באלד האָב שוין ניט געזען גאָרניט, און גלייך נאָך די אויגן פֿאַרשליסן, האָב שוין ניט געוואוסט, וואָס ס'קומט פֿאָר מיט מיר, כ'האָב נאָר געפֿילט, ס'אַ סימכע אין מיר אַ גרויסע און מיין העכסט גליק ווערט איצט צום טאַנץ געפֿירט.

און מיטאַמאָל, און דער ווין און דער שיקערער שטאָלץ האט מיר אין קאָפּ אַ שלאָג געטאָן, און אין גרויסן ראָד־און טאנץ־שטילקייט האָב די אויגן אַן עפֿן געטאָן און זיך באַשיינט און אַליין מיטן בער זיך געאָרעמט דערזעען, און איך האָב נאָכאַמאָל אַ געשריי געטאָן אין שטילקייט: „בער, בער, איך האָב דיין גאנצע מעלוכע אויסגעקויפֿט, און אָט זיינען די קאָנטראַקטן בּאַ מיר”...

און דער בער האָט נישט געענטפֿערט, און ער איז אלץ ווי פֿריער ערנסט געווען, און ער האט מיך נאָר ווייטער געפֿירט...

און מיטאַמאָל, און אויך דאָס שטערנדל אין קאָפּ באַם בער האט זיך אויסגעלאָשן, און ראָד און אוילעם זיינען מיר פֿאַרשוואונדן, און אויך דעם בער איז שוין ניט צוזען געווען, נאר זיין אומארמונג און זיין פֿעלץ צו פֿילן, און ווידער מיטאַמאל, און אָנשטאט דער ראד, האט זיך מיר אין דיל א טיפֿע לאָך געעפֿנט, אַ גרוב, אַ, גראבן און אן אפּגרונט אַ

גוואַלטיקער און איך מיטן בער באַ דער ראַנד אין זוים פֿון אָפּגרונט, און בער האָט זיין מויל צו מיין אויער צוגעבויגן און מיר אַריינגעזאָגט:

— דולער נאַר און אוישער גוואַלדיקער, און האָסטו מיין מעלוכע געקענט אויסקויפֿן, און באַרימסט דו זיך מיט די קאָנטראַקטן אין טאַש, איז נידער אַראָפּ און באַוויַיז, און פּרואָוו דאָרט איין נאָר צענדליק קינדער מיינע, מיינע ערד־בערן צו שפּייזן... און אָט האָסטו דיר די לאָך, און אָט האָסטו דיר דעם אָפּגרונט, און אָט איז דער לייטער, וואָס ביסט אַף אים אַרויף. און אָט גיב איך דיך אַ שטויס, און זע, כאַפּ זיך פֿאַרן לייטער אָן און פֿאַל ניט, שעדיק זיך ניט און ווער נאָר ניט גע־נערעגט...

און דער בער האָט מיך אַ שטויס געטאָן, און איך אַ פֿלי, און פֿאַרן לייטער אָנכאַפּן זיך האָב איך ניט באַוויזן, און מיינע הענט אומבאַהאָלפֿן, און מיין קערפּער האָט זיך נאָר אין די שטאַפּלען אָנגעשלאָגן, שלאָג נאָך שלאָג, און שלאָג און גיך געשלאָגן, און מיין גוף איז איבער די לייטער־שטאַפּלען געפֿלויגן, און ווי אַ ווינט האָב זיך איבער זיי גע־טראָגן, און פֿליענדיק האָב דעם זינען פֿאַרלאָרן...

און ווי מיינע ביינער האָבן זיך מיר אַפּן וועג ניט צעשאָטן, ווייס איך ניט, כ׳ווייס נאָר, אַז כ׳בין שוין אונטן געווען, און אַז כ׳בין אַ צעבראָכענער אַף דער ערד לאַנג געלעגן...

און אַ צייט, ווייזט אויס, איז אַוועק, און באַטאָג איז עס געווען, און פֿון פֿליען און פֿאַלן האָב זיך שוין געהאַט פֿאַריכט אַביסל און אויך אויסגערוט, און איך האָב זיך אופגעהויבן און אַף די פֿיס געשטעלט.

און גיין האָב זיך געלאָזט, און מיין לאַנד און מיין שטאָט איז דאָס געווען, אָבער מענטשן, וואָס האָבן מיך באַגעגנט, האָבן ניט געוואוסט פֿון מיר, און עפּעס האָט מען זיך אָפּגערוקט פֿון מיר, און אייניקע האָבן מיר נאָכגעקוקט, און אַנדערע האָבן אַף מיר די אויגן געגראַטשעט, און גאָר אַנדערע האָבן מיר אויך אין פּאָנעם געלאַכט.

און איך האָב ניט פֿאַרשטאַנען, און אינזינען איז מיר נאָך די גאַנצע געשיכטע מיטן רייכקייט און מיטן באַל, מיטן בער און מיטן פֿאַלן געווען, און איך בין עפּעס ווי אין צווייפֿל אריינגעפֿאַלן, און איך האָב געוואָלט זיך איבערצייגן און זיך דערמאַנען און באַ זיך אַליין פֿעסטשטעלן, צי ס׳איז וואָר און צי ס׳כאָלעמט זיך מיר ניט דאָס אַלעס, און איך האָב

די האַנט פֿון פֿאַרלוירנקייט און פֿון דעם, וואָס ס׳האָט מיך אַביסל אַ שוויס באַשלאָגן, צו מיין שטערן צוגעטראָגן, אַ רייב טאָן געוואָלט, און אַזויערנאָך צו דערוואַכן און צו מיינע געדאַנקען צו קומען, און מיין האַנט האָט אַף מיין שטערן עפּעס ווייכס אָנגעטאַפּט, און אַז כ׳האָב דאָס אָפּגעקלעפּט, דאָס אַראָפּגענומען און פֿאַר די אויגן גענומען, האָב איך אין דער האַנט באַ מיר אַ קליין שטיקל ערד־בלאָטע, אַ נישער פֿון מיין גאָלד דערזען.

און איך האָב זיך נאָך פֿאַר רייך געהאַלטן, און פֿאַרן פֿריערדיקן אוישער, וואָס געווען, און איך בין דערום אַ זיכערער צו אַ קלייט צו־געגאַנגען, אַריין און זיך געהייסן זייף געבן און וואַש־מאַכשירים, קליי־ניקייטן, און אַלץ, וואָס כ׳האָב צום באַלדיקן געברויך באַדאַרפֿט, און מע האָט מיר געגעבן.

און אַז כ׳האָב זיך באַדאַרפֿט צעצאָלן, און איך האָב אַף מיין שטערן אָנגעוויזן, און געמיינט, אַז אַף מיין שטערן איז גאָלד, און ס׳הייסט, און מ׳זאָל מיך דערקענען, ווער איך בין און פֿונוואַנען איך קום, און מע וועט מיר זיכער געטרויען, — האָט מען זיך צעלאַכט, און דער באַלעבאָס האָט מיך מעשונע אָנגעקוקט, און מעשאָרסים האָבן מיך ווי אַ דולן אַרומגערינגלט. און איינער איז צו מיר צוגעגאַנגען און פֿאַמעלעך די געקויפֿטע און איינגעפּאַקטע זאַכן צוריק באַ מיר פֿון האַנט אַרויסגענומען.

און איך האָב זיך ניט געלאָזט, און אַף אים, און אַף אַלע, וואָס האָבן זיך אין קלייט געפֿונען, האָב זיך צעשריען: „וואָס הייסט עס, און זיי גלויבן מיר ניט, צי זעען זיי דען ניט, און צו קאָנען זיי דען מיך ניט דערקענען? און זיי האָבן ווייטער געלאַכט און געזאָגט: „יאָ, זיי דערקענען...” און זיי האָבן אַף דער טיר אָנגעוויזן, מיך אַרויסגעבעטן, און זאָל איך ניט שטערן, און די צייט איז זיי טייער...

און אַ גרויסער פֿאַרדראָס האָט מיך אָנגענומען, און איך האָב זיך נאָך מער צעשריען: „אידיאָטן און נאַראָנים”, און איך האָב די האַנט אין טאַש אַריינגעטאָן און פֿונדאָרט אַ פּאַק פּאַפּירן פֿון די קניעס און פֿון מיינע גיטער זיי באַוויזן, און „זאָלן זיי זעען — האָב איך געשריען — „וויפֿל איך פֿאַרמאָג, און אָט האָב איך וועקסלען אַפּן פֿאַרמעגן”...

און דער באַלעבאָס און די מעשאָרסים האָבן ריכטיק, ווייזט אויס, טאַקע קיין צייט נישט געהאַט, ווייל אַנדערע קוינים זיינען זיך דערוויַיל אין קלייט

אָנגעגאַנגען, און קוינים האָבן אַף באַדינט ווערן געוואַרט, און פֿון מיין געשריי איז מען זיך אויך פֿון דרויסן און פֿון אויסער דער קלייט אָנגעלאָפֿן, און איך האָב ווירקלעך דעם באַלעבאָס און דעם פּידיען געשטערט, און איינער א יונג איז אַף דער קלייט־שוועל ארויס, און צום גאַס האט ער זיך געקערעוועט און צום וואַכמאַן און צום אָרדענונג־היטער האָט ער אַ געשריי געטאָן, און יענער איז באַלד אַריין, און ער האָט מיך פֿאַר דער האַנט אַף מיך אַרויספֿירן אָנגענומען. און אַז איך האָב נישט געוואָלט, זיך געווערט, און זיך נאָך מער צעשריען, און א גרויסן טומל אופֿגעהויבן, האָט ער שוין זיין האַנט צווישן מיין האַלז און קאָלנער אַריינגעשטעקט, מיך פֿעסט געפּאַקט. און א געניטער און אונטער זיין געזונטער האַנט א שוואַכער, האָב געמוזט נאָכגעבן און פֿון אים זיך פֿירן לאָזן...

און ערגעץ אַוועקגעפֿירט האָט מיך דער וואַכמאַן, און ערגעץ האָב אַ נאַכט אַף א וואַך איבערגענעכטיקט, און אַפּמאָרגן, אַז די באַאַמטע פֿון דער וואַך האָבן מיך שוין אַן איינגעשטילטן דערזען, און מער, האָט זיך זיי געדאַכט, וועט שוין אזוינס מיט מיר ניט טרעפֿן, און אַז מער וועל שוין די קלייטנס און די באַלעבאַטימס רו ניט שטערן, האָבן זיי מיך באַפֿרייט און צוריק ארויסגעלאָזט.

אָבער אַזויווי קיין היים האָב ניט געהאַט, נישט וואו צו זיין, און נישט וואו צו נעכטיקן, און אזויווי אויך אַנדערע זאכן, וואָס מענטשן נויטיק האָבן, האָבן מיר אויסגעפֿעלט, האָט זיך דערום ווייטער דיזעלבע געשיכטע איבערגעכאַזערט: — און ווידער בין איך אין א קלייט, און ווייטער איינגעקויפֿט, און ווידער מיטן זעלבן זיך געוואָלט צעצאָלן, און נאָך אַ מאָל האָט מען מיך ווי א דולן באַהאַנדלט, און ווידער פֿון מיינע מאַטבייעס געלאַכט און מיין בעטיכעס פֿאַר נישט גענוגנט געהאַלטן.

און איך האָב זיך געקאַעסט און דער סאָף איז אין דער צווייטער קלייט, ווי אין דער ערשטער געווען, און אַ וואַכמאַן איז דעם באַלעבאָס און די מעשאָרסים צוהילף געקומען, און ער האט מיך פֿאַרנומען, און — ווידער אַף דער וואַך.

און אייניקע מאָל האט זיך עס איבערגעכאַזערט, און פֿריער האָט מען מיך נאָך ווייניק געקענט. און אז כ'פֿלעג אין א קלייט אַריינגיין, פֿלעג מען מיך לעכאַטכילע און איידער ס'איז צום צאָלן געקומען, ווי אלע

קוינים און ווי אַלע, וואָס קומען קויפֿן, באַהאַנדלען, אָבער שפּעטער, און אז איין מאָל און צוויי מאָל האט זיך מיט מיר דאָס אומאַנגענעמענע געטראָפֿן, און אָפֿט, און אַן איינגעלויף פֿלעג דאָך ווערן, און ניט נאָר די מעשאָרסים פֿון איין קראָם, נאָר אויך די מעשאָרסים פֿון אַ גאַנצער גאַס קראָמען פֿלעגן זיך צונויפֿקלייבן, און איך בין אַ מעפֿורסעם געוואָרן, און ווי נאָר איך פֿלעג זיך אַף א שוועל פֿון א וואָסער ניט איז קלייט באַווייזן, אַזוי פֿלעג מען מיר שוין אַנטקעגן גיין, מיך דערקענען און מיך פֿון דער שוועל פֿאַרטרייבן...

און נישט נאָר קלייטן האָבן מיך שוין געקענט, נאָר אויך אינגלעך און גאַסן־קינדער פֿלעגן זיך, ווען איך פֿלעג זיך ערגעץ באַווייזן, אַרום מיך פֿאַרזאַמלען. און „זע — פֿלעגן זיי שרייען — אָט גייט ער, דער הימל־מאַן, און דער אוישער", און, „עי, דו — פֿלעגן זיי מיר נאָכשרייען — באַווייז, וואָס האָסטו דאָרט איינגעהאַנדלט, און וואו זיינען די וועקסלען דיינע אַף ציקאַוועס?"

און אַמאָל האָט עס מיך געאַרט, און אַמאָל אויך נ י ט געאַרט, און איך האָב זיך נישטוויסנדיק געמאַכט, אָבער טאָמער פֿלעג זיך פֿון זיי מוזן אויסבאַהאַלטן, פֿלעג אין א הויף, אָדער אין אַ קאָרידאָר זיך מוזן פֿאַרשטעלן, ווייל ווען ניט, פֿלעגן נאָך די געשרייען, אַמאָל א שטיין, און אמאָל אויך פֿיל שטיינער אין מיר פֿליען. און איינמאָל האָט מען מיר טאַקע שטאַרק אויך דערלאַנגט און מיר געטראָפֿן, און דא האָב שוין ניט אויסגעהאַלטן, און ס'איז מיר שווער געוואָרן, און פֿון שווערקייט פֿון נאָכן שטיין בין אַפֿן וואַרפֿער אָנגעפֿאַלן, האָב אים געפּאַקט, און, פֿאַרשטענדלעך, אַז פֿון מיינע הענט האָב אים שוין אַ ברוינעם און אַ בלאָוון ארויסגעלאָזט...

און מענטשן האָבן זיך פֿאַרזאַמלט, און א גרויסער אוילעם האָט געזען, ווי איך שלאָג און בין זיך נויקעם אומבעראַכמאָנעסדיק, און ווער ס'איז צוגעגאַן און דעם וואַרפֿער געוואָלט העלפֿן און אים פֿון מיינע הענט אַרויסשלעפּן, האָט אויך ער פֿאַר זיין הילף געקריגן, און פֿיל זיינען פֿון מיר געשעדיקט געוואָרן דעמאָלט, און אַסאַך געניזעקט און זיך מיט בלוט פֿאַרוואַשן...

און מענטשן האָבן דאס צוזעענדיק איינס צום אַנדערן און אַלע צו אלע געשריגן: וואָס שטייט מען, און וואָס קוקט מען אַף אים,

ס׳איז דאָך א דולער, און ער קאָן דאך אַ וועלט מאַזיקן, און זאָל מען אים בינדן.

און באַלאָנים האָבן זיך געפונען, און איניקע איינשטעלערס פון צווישן אוילעם, און מ׳איז צו, און מ׳האָט מיר די הענט אַף אַרונטער פאַרנומען. און איך האָב זיך געוואָרפן און געריסן, און שוים האָט פון מיר געזעצט, און מע האט אויך שטריק געקריגן און מיך געבונדן, און אַ וואַכמאַן איינער און אַ צווייטער, האָבן צום גאַס־געזעמל, און צום אָרט, וואו דאָס געשלעג איז פאָרגעקומען, צוגעאיילט, און מע האָט אַ פירל צוגערופן, און מע האָט מיך אַרופגעזעצט און מיך אַהין, וואו מע פירט אָפּ אַזוינע, אָפּגעפירט.

און אין עפּעס א צימער האָט מען מיך געבראַכט, און מיך אַ געבונדענעם אַהינצו אַריינגעוואָרפן. און אין צימער, וואו איך בין געלעגן, איז די פּאָל אַ שטיינערנע, די פענצטער גראַטעס, און די טיר פון אייזן, און אַ שטיק צייט בין אַליין דאָרט אָפּגעווען, און קיינער האָט זיך צו מיר נישט באַוויזן. און לעסאָף, און אַ מענטש האָט זיך אַהין אַריינגעשטעלט, אַ הויכער און אַ געזונטער זייער, מיט אַ פעסטן קאַרק און רויטן פּאָנעם, און דער מענטש האָט אין דער האַנט עפּעס אַ מין מאַלבעש, און עפּעס ווי אַ העמד אַזאַ געטראָגן, און ער איז צו מיר צו, און ער האָט מיך פון די שטריק באַפרייט, און פריער מיט גוטן האָט מיר געהייסן אַף זיך דאס העמד אַרופציען, און מיט גוטן האָט מיך אויך געפרעגט, ווער איך בין און פונוואַנען, און איך — אַף זיין גרויס און גוואורע קוקנדיק, האָט זיך מיר פאַרוואָלט אים שלעכט אָפּענטפערן, און כ׳האָב געזאָגט: „איך קום פון אויבן, און כ׳האָב פיל גיטער פונויבן, און אין איינעם א גוט האָב דאָרט אָט אַ הונט אַזאַ...״

— ווי ווער?

— ווי דו — האָב איך געזאָגט, און אים אין די אויגן אַ קוק געטאָן.

און דער מענטש איז, ווי געזאָגט, געזונט זייער, און מיט א שטאַרקגעזונטן פויסט איז ער מיר אין פּאָנעם, און העכער דער נאָז און אונטערן שטערן פאַרפאָרן, און איך בין געפלעפט געבליבן...

און עפּעס האָט ער מיר דערנאָך געטאָן, און מיך איז דאָס שוין ניט אָנגעגאַנגען: צי האָט ער מיך גלאַט געשלאָגן, צי מיך מיט די פיס געטראָטן, צי מיך געבונדן, צי מיך באַפרייט, איז מיר אַלצײנס געווען, און

איך געדענק ניט גאָרניט. איך געדענק נאָר, אַז אין א צייט אַרום האָב זיך ווי נאָך אַ שווערער קרענק אופגעכאַפּט, און איך האָב זיך ווי שוין אָן שום פאַרדראָס, שוין אָן גיטער, און אויך אָן שום וויי, וואָס כ׳האָב פאַרלוירן די גיטער, דערפילט.

און אין אַ שטילן הויף און אין אַ הויז־פליגל האָב זיך געטראָפן, אַליין אַ שטילער און אין אַ צוזאַמענוואוינונג מיט נאָך שטילע. און מיט אַלעמען בין דאָרט פאַרזאָרגט געווען, מיט אַ העמד נישקאָשע און מיט אַ קראַנקן־כאַלאַט אַ לייוונטענעם־לאַנגן, און אויך מיט עסן־טרינקען, ווי ס׳געהער, און מיט שטאַרקער רו און שוין מיט צופיל רו; און פון די הויז־איינוואוינער האָט קיינער קיינעם נישט געשטערט, קיינער איז קיינעם זיין וועג נישט איבערגעטראָטן, און יעדערער האָט זיך ווי מיט זיין אָפּגעזונדערט לעבן געלעבט, און יעדערן איז פון זיין פריערדיקער וועלט עפּעס טויטלעכע און ווי נעפלדיקע נאָר געדעכענישן פאַרבליבן.

און איניקע ווי איך, וואָס האָבן נאָך דעם מעשאָרעס ערשטע קלעפּ געדענקט, האָבן זיי אים איצט שוין מויכל געווען, און אַף אים קיין האַס און קיין פאַרדראָס ניט געטראָגן. און אַנדערע אָבער, וואָס דאס בייז האָט באַ זיי לענגער געדויערט, און דער מעשאָרעס האָט זיי אָפּט און לאַנג געשלאָגן, האָבן שוין די קלעפּ אליין אויך נישט געדענקט, נאָר סימאָנים פון קלעפּ זיינען באַ זיי געבליבן — באַ איניקע אַפן פּאָנעם, און באַם מערסטן אַפן לייב.

און אַז זיי פלעגן זיך אַמאָל אין אַ פענצטער, אָדער אין אַ טיר־טאָפּלע אָפּגעשפיגלט דערזעען, פלעגן זיי זיך אָפּשטעלן און זיך פאַרכידעשן, פלעגן אַף זיך קוקן, ווי זיך נישט דערקענען, און באַ אַנדערע און באַ דורכגייענדיקע פרעגן: צי ווייסן זיי ניט, ווער איז דאָס אין פענצטער אָפּגעשפיגלט, און ווער האָט דאָס זיי אזוי צעמאַזיקט?.. און איניקע האָבן קיין ענטפער נישט געוואוסט און געשוויגן, און די, וואָס האָבן יאָ געוואוסט, האָבן געזאָגט, אַז ס׳איז דער מעשאָרעס, און די געשלאָגענע, און די, וואָס האָבן אַף די סימאָנים פון זייערע קלעפּ געפרעגט, האָבן עס רואיק אויסגעהערט, און אויך זיי זיינען אַפן מעשאָרעס נישט אופגעבראַכט געוואָרן און דעם ענטפער רואיק און ווי זעלבסטפאַרשטענדלעך און ווי אָן קיין אינטערעס שוין אופגענומען.

און אַזוי האָבן מיר זיך געלעבט און באַ יעדערן אין קאָפּ איז שטיל און ווי נאָך אַ שטורעם געווען, און אויך די באַוועגונגען אונזערע שטילע, און איינער מיטן אַנדערן האָט זיך ניט אָנגעקערט, און קיין גערודער זיך פֿון אונז ניט צונויפֿגעשטעלט, און קיינע כאַוועריבינטלעך האָבן זיך ניט געבילדעט, און יעדערער נאָר מיט זיך פֿאַרנומען, אָפּגעזונדערט, און נאָר מיט זיין געשטילטן קאָפּ און מיט זיינע מאַכשאָוועס אויסגעלאָשענע.

און איך געדענק ניט, וויפֿל צייט כ'האָב אַזוי אַליין אַן אויסגעלאָשענער מיט די אויסגעלאָשענע פֿאַרשוויגנען דאָרט פֿאַרבראַכט, איך געדענק נאָר, אַז איינמאָל האָב אפֿן בעטל באַ זיך עפּעס צוויי פֿון זיי זיצן געטראָפֿן, און אַ שמועס איז צווישן אונז פֿאָרגעקומען, און אַ נאָענטע און געמיינזאַמע שפּראַך האָט זיך אונז געפֿונען, און דאָס לאָשן האָט זיך אונז געעפֿנט, און איינער פֿאַרן אַנדערנס ווערטער האָט אַ פֿאַרשטאַנדיקן אויער געהאַט...

און איינער פֿון זיי איז אַ שווייגנדיקער און אַ פּראָצענטניק געווען, און אַלץ, וואָס ער האָט געהאַט, האָט ער געשפּאָרט און געזשאַלעוועט און אַלץ אונטערן קישן געררוקט: עסן און אויך כפּייצים, און דאָס היטל פֿון קאָפּ, די זאָקן פֿון די פֿיס און דאָס העמד פֿון לייב; און דער צווייטער, אַ פֿאָעט אַפּאָנים, און אויך ער אונטערן קישן, ווייל טאָמעד האָט געפּאַסט, און ער האָט אַלץ אַף עפּעס אַ נאָכן־טאָגעס אָפּגעלייגט און געקליבן.

און דער פּראָצענטניק איז ניט קיין געשוירענער געווען און די האָר פֿון זיין באָרד און קאָפּ—האַרט, שטייף און שטעכיק, און די ווייסלעכער פֿון די אויגן גרעסער פֿון די שוואַרצלעכער. און אויך דער פֿאָעט ניט געשוירן, אָבער זיינע האָר—ווייכע און בלאָנדע און זיין באָרד געגרייזלט, און זיינע שוואַרצלעכער האָבן אינגאַנצן זיינע אויגן פֿאַרנומען און די ווייסלעכער ווייניק.

און אַז איך האָב זיך מיט זיי וועגן די אונטער־די־קישנס צערעדט, און זיי האָבן מיך געפֿרעגט, פֿאַרוואָס האָב איך אונטער די קישן גאָרניט, האָב איך זיי געענטפֿערט, אַז מע נעמט באַ מיר צו, און פֿון קלייבן איז אָפּגערעדט, און איך גיב דעם לעצטן ביסן אָפּ, און אַליין דערעס ניט, און אָפּט מוז נאָך צוקויפֿן און מיינע לעצטע כפּייצים נאָך פֿאַרזעצן...

און אַז זיי האָבן מיך געפֿרעגט: ווער און וואָס, ווער איז דער נעמער און וועמען גיב איך עס אָפּ אַלעס, האָב איך זיי דערציילט, פֿונוואַנען איך קום און פֿון אַלע מיינע טרעפּענישן און גליקן, און זיי האָבן מיך אויסגעהערט, און מיטגעפֿילט האָבן מיך שטאַרק, און שטאַרק פֿון מיין דערציילונג פֿאַרכאַפּט געווען.

און פֿאַרנאַכט איז דאָס געווען, און אין פֿענצטער, וואָס אַנטקעגן מיין בעטל, איז שוין די נאַכט געהאַט צוגעפֿאַלן, און איך האָב זיי דערציילט, אַז פֿון בלאָטע בין איך רייך געוואָרן, און פֿון רייך צוריק צו בלאָטע געקומען, און צום סאָף פֿון מיין רייכקייט האָב אַליין מיטן שטערן־בער געטאַנצט, און צום אָנהויב פֿון מיין אָרעמקייט בין איך אין דול־הויז פֿונם מעשאָרעס געשלאָגן געוואָרן, און פֿון די קלעפּ איז מיר איצט אין מויעך ליידיק, און אין מויעך באַ מיר גיי איך ווי אין גרויסע זאַלן ארום, און איך בין אַליין, און ס'ראָוו און מערסטנטייל בין איך דאָרט איינער, און איך צינד מיר דאָרט פֿיל ליכט אָן, און פֿון די זאַלן ווערן מיר מעלוכעס גאַנצע, און די מעלוכעס גוואַלדיק־גרויסע, און אומעטום דאָרט און אַף גרויסע מעהאַלעכן, ליכט—אַף דער ערד אויסגעשטעלטע און אין לייכטער, און איך גיי אַרום זיי אַרום, צינד אָן און פֿאַרלעש און באַדין זיי, און מערסטנטייל ברענען זיי באַ מיר אַלע, און אַ ליבע וואַרעמקייט און אַ ליכטיקער יאָמטעוו איז מיר פֿון זיי, און אין דער לופֿט איז שטיל, און לייכטער שטייען, און ליכט קנאַקן און טרישטשען אונטער, און איך בין באַלעבאָס און באַדינער צוזאַמען, און מיינע באַקן זיינען מיר פֿונם ליכט־קנאַקן וואַרעם, און ס'איז מיר גוט, רואיק און זייער ניכע צווישן מיינע ליכטיקייטן צו שפּאַצירן.

און אַמאָל פֿאַרגיי איך מיר ווייט און אַף אַ מעהאַלעך, צווישן גרויסע און ווייטע ליכט־אַלייען, און אָט ווייזט זיך מיר אַ פּאַלאַץ אַמאָל פֿאַר מיינע אויגן, מיט זיין פּראַנט דעם שיינעם, און דער פּאַלאַץ איז הויך, און טורעמדיק געבויט, און ווייסע טרעפּ פֿירן אַהין אַרויף, און איך הויב זיך אויף, און קום צו דער טיר צו, און ס'דאַכט מיר, טאַקע פֿאַר מיר אַליין איז אָנגעגרייט די טיר, און זי עפֿנט זיך אַליין, און איך קום אַריין, און טרעף אַ זאַל ווידער, און אין זאַל ווידער אַ טיש, און באַם טיש זיצן בערן אויסגעזעצט, צען בערן אַף צען שטולן, און שטילע און מעכעדיקע, און ווי זיי וואַרטן אַף מיר, און אַז איך קום אָן, געבן זיי מיר

קאָוועד אָפּ, און נאָכן קאָוועד וואַרטן אויס אַ ווײלע, און דער טיש איז ליידיק, און קיינער באַדינט אים נישט, און דער טישטעך זויבער און גאָרניט איז אַף אים נישט אָנגעשטעלט, און איך פיל, אַז מע וואַרט, אַז איך זאָל באַדינען און איך זאָל אַפן טישטעך עפּעס אויסשטעלן.

און איך האָב גאָרניט, און בין ווייט פון דר׳היים, און ברענגען האָב ניט פונוואַנען, און קויפן האָב ניט פאַרוואָס, און צו די בערן זאָג איך: ווי ער זעט, בערן, בין איך טאַקע באַלעבאָס דאָ, און אלע מעלוכעס דאָ טאַקע מיינע, אָבער אויסער ליכט און לייכטער, פאַרמאָג איך גאָרניט, און מיט וואָס זאָל איך אייך אופנעמען?..

און בערן ווילן ניט וויסן, און בערן זיינען הונגעריק, זעט אויס, און זיי וואַרטן ווייטער, און זיי קוקן זיך ווי אַף די ווענט ארום, ס׳הייסט, האָסט אַ פּאַלאַץ, און האָסט ליכט־מעלוכעס, פאַרקויף די סטעליע, פאַרקויף די ליכט מיט די לייכטער, און קויף ברויט פאַר די בערן.

און איך בין אין פאַרלעגנהייט, און איך ווייס נישט וואָס צו טאָן, און וואָס די בערן אָפּצוענטפערן. אָבער אַז איך שטיי אַ צייט און זיי וואַרטן אַף מיין שטיין, בין איך געניוט און מוז לעסאָף זיי פאַרלאָזן, און צו מיינע ליכט און לייכטער קום איך צו, און איך נעם אייניקע און לעש די ליכט אויס און איך שעם זיך פאַר די איבעריקע, אָבער די אויסגעלאָשענע לייכטער, נעם איך אונטער דער פאָלע דעמאָלט, און ווי ביגנייווע, און ס׳דאַכט מיר, אַז אַלע איבעריקע ליכט קוקן מיר אין די פלייצעס נאָך, און איך טראָג זיי און גיי מיט זיי אַוועק, און איך קום מיט זיי אין אַ מארק, אין אַ גאַס און צו מענטשן, און איך בעט זיי צו פאַרקויפן, אָדער אויב נישט פאַרקויפן, איז כאָטש פאַרזעצן און פאַר אַ מאַשקן, אויב מעגלעך...

און אָט, האָב איך מיינע בעטל־כאַוויירים ווייטער דערציילט, און אַזוי טו איך און פאַרזעץ שוין אַ צייט, און פיל האָב שוין פאַרהאַנדלט, און נאָך מער האָב אין פרעמדע און אין נישט־ווערטיקע הענט פאַרמאַשקנט, און מיינע ליכט־אלייען ווערן וואָס אַמאָל ווייניקער, און מיינע מעלוכעס טונקעלער, און מע קען מיך שוין אומעטום, און אַף אַלע מאַרקן און גאַסן בין איך שוין מיט מיינע לייכטער באַוואוסט, און דער אוילעם וויל שוין מער נישט, און דער מאַרק איז זאַט און איבערפולט פון זיי... און אָט איצט, און אָט קום איך פון די בערן ווידער, און אָט האָב איך ווידער

אַ פּאָר לייכטער, און איך האָב קיין קוינע ניט, און בערן וואַרטן, און בערן האָבן שוין טארומעס מיסטאָם, און עפּשער איר, כאַוויירים, עפּשער וועט איר איצט באַ מיר קויפן, — האָב זיך מיט מיין פאָרשלאַג צו די ביידע אַפן בעטל זיצנדיקע און צו די מיט די ניט־געשוירענע בערד געווענדט.

און ביידע זיינען אופגעשפרונגען באַלד, און ביידע באַלד באַלאָנים, און זאָל איך נאָר באַווייזן, און זיי ווילען זען, און זיי וועלן זיכער אויך קויפן. און איך האָב זיי באַוויזן, און אַ האַנט האָב צום פענצטער אויסגעשטרעקט און אַפן דרויסן זיי אָנגעוויזן. און אָוונט איז שוין געווען, און אין הימל האָט זיך אַ מעשן שטיקל לעוואָנע באַוויזן, און געזאָגט האָב איך:

דאָס איז אַ מעשענער איינער, און אויך אַ זילבערנער איז דאָ, נאָר דעם זילבערנעם האָט די לעוואָנע אונטער דער פאָלע פאַרשטעקט...

און ביידע האָבן איינגעשטימט, און ביידע האָבן געקויפט, און איינער די לעוואָנע, און ער איז אַוועק, און האָט מיר פון אונטער זיין קישן ברויט און בולקע פאַרדאַרטע געבראַכט, און דער אַנדערער האָט די זונ׳ די זילבערנע, פון אונטער דער לעוואָנעס פאָלע, און אויך ער האָט מיר געבראַכט, און איך האָב (אויב איר געדענקט, בערן) אייך דאָס אונטערגעטראָגן, און אייך אָנגעהאָדעוועט, און איר זיינט פונם עסן צופרידן געווען, און איך — פון אייער צופרידנקייט, און איר זיינט אוועקגעגאַן און איר זיינט דערנאָך ווידער געקומען.

און נאָך אַ מאָל האָבן מיר זיך דעמאָלט באַ מיר אף מיין בעטל פאַרזאַמלט, און ווידער האָב איך מיינע בעטל־כאַוויירים דערציילט, אַז די בערן זיינען שוין זייער אָפּטע געסט געוואָרן, און מיינע אַלייען זיינען שוין האַלב אויסגעלאָשן און אין די לייכטער־רייען פעלן שוין אַ מענגע, און אַז איך גיי דאָרט צווישן זיי אַרום, בין שוין טרויעריק זייער, ווייל, איך זע, איך ווער אויס באַלעבאָס, און באַלד וועל שוין אויך אויס באַדינער ווערן, ווייל ליכט פעלן און לייכטער בלייבן נישט, און באַלד וועל שוין וואָס אָנצוצינדן און וואס צו פאַרלעשן נישט האָבן, און אַ קעלט בלאָזט מיר פון די רייען, און מיינע באַקן זיינען שויל קיל באַשטענדיק, און ס׳פרעסטלט מיך אויך פונם ליכט.

און אַז איך פֿאַרגיי אַמאָל אין די אַלייען, בֿאַגעגנט זיך מיר שוין נישט קיין פֿאַלאַץ, נאָר אַ שטוב אַ הילצערנע, און אַז איך גיי אַף די הילצערנע טרעפּ אַרויף, שאָקלען זיי זיך, און ווי צעבראָכענע אונטער די פֿיס, און אַז איך קום אַריין, טרעף איך שוין אַ שטוב אַ געוואוינלעכע, א טיש אַן אָרעמען און אַ טישטעך אַ קויטיקן, און בערן וואַרטן ווייטער, אָבער שוין מיט ווייניקער קאָוועד, און מיט בליקן בֿאַ מיר מאָנען, און אַז איך ווייז זיי אַף דער שטוב און אַף די ווענט אָן, אַז איך האָב שוין גאָרניט, און אַז מיין וועג פֿון די אַלייען בין שוין אינדערפֿינצטערלעך געגאַן, און אַז אַלץ, וואָס כ'האָב צו פֿאַרקויפֿן געהאַט, האָב שוין פֿאַרקויפֿט, אַלץ וואָס צו פֿאַרמאַשקענען — פֿאַרמאַשקנט, און מער קיינע בֿאַלאָנים, און איך האָב אויך ניט וואו צו נעמען, — ווילן זיי ניט וויכן און זיי ווייזן מיר אַף מיין קאָפּ און אַף די האָר פֿון מיין קאָפּ, און ס'איז ניט זייער אייסעק, זאָגן זיי, און איך האָב נאָך אַ קאָפּ, הייסט עס, און איך קען עפּעס צוטראַכטן, און אויב ניט, זאָל איך די האָר פֿון קאָפּ אָפּגעבן, און בערן מאַנקירן ניט, און ברויט איז ברויט, און ווען ניט קיין ברויט, איז אויך האָר אַנשטאָט ברויט . . .

און איך בין ווידער אין פֿאַרלעגנהייט, און איך שטיי, און ווייס ניט וואָס צו טאָן, און די בעסטע לייכטער האָב שוין אויסגעפֿאַרקויפֿט, און געבליבן זיינען מיר קליינע פּיצעלעך נאָר, און ווי פּאַר קליינע קינדער שפּילעכלעך-לייכטער, און אַפֿן מאַרק זיי טראָגן, וועט זיי קיינער נישט וועלן, און אָט, — האָב איך דאָס צווייטע מאָל צו מיינע בעטל-כאַוויירים געזאָגט, — און אָט, און איך האָב זיי אייך געבראַכט, און אַזויווי איר קענט מיך, און אַזויווי מיר לעבן איינעם, און אַזויווי מיר האָבן כאַווערשאַפֿט געשלאָסן, איז עפּשער איר, און אַזויווי דאָס ערשטע מאָל, און איך וויל אַף אייך האָפֿן, אַז אויך איצט וועט איר מיר ניט אָפּזאָגן . . .

און טאַקע, און מיינע בעטל-כאַוויירים האָבן מיר אויך דאָס צווייטע מאָל ניט אָפּגעזאָגט, און ווייזן נאָר האָבן זיי זיך די לייכטערלעך די קליינע און, ווי כ'האָב געזאָגט, די פּאַר קינדער-שפּילעכלעך, זיך געהייסן. און אַזויווי דאָס ערשטע מאָל מיט זיי שמועסן, אַזוי אויך דאָס אַנדערע מאָל, ווען מיר האָבן זיך אַפֿן בעטל פֿאַרזאַמלט, איז אָוונט געווען, און אין פֿענצטער אונזערן שוין פֿינצטער, און נאָר אַפֿן הימל

ווייסע קנעפּעלעך אָנצוזען, און אַהין, און צו די קנעפּעלעך, האָב מיין האַנט אויסגעשטרעקט, און איך האָב ווידער אַף זיי, ווי אַף מיינע אייגענע אָנגעוויזן.

און ווידער זיינען מיינע בעטל-כאַוויירים בֿאַשטאַנען און בֿאַלאָנים געווען, און נאָך אַמאָל זיינען ביידע צו זייערע בעטלעך צו, און ביידע האָבן זייערע שיראַיעם, ברויט און האַרטע שקאָרינקעס צוזאַמענגענומען, און מיר אַ פֿולע פֿאָלע געבראַכט, און מיטן געבראַכטן בין איך צו אייך, בערן, דאַן געלאָפֿן, און ווידער האָב איך אייך אָנגעהאָדעוועט, און געמיינט: אַן עק, און איר זעט דאך, אַז מער האָב שוין נישט און מער פֿאַרמאָג נישט, און כאַוויירים האָבן מיט מיר דעם לעצטן כעסעד געטאָן און מער קיין כסאָדים קאָן שוין פֿון זיי ניט פֿאַרלאַנגען, און זיי האָבן בֿאַ מיר די פּיצעלעך לייכטערלעך געקויפֿט, וואָס קיין אַנדערער וואָלט שוין אַף זיי זיכער קיין בֿאַלן נישט געווען. און אָט זעט, האָב איך דאַן צו אייך, בערן, געזאָגט, און פֿון גרויס אומאַנגענעמלעכקייט און פֿון גרויס אַגמעסנעפֿעש, וואָס כ'האָב מיינע כאַוויירים בֿאַאומרואיקן בֿאַדאַרפֿט, און זאַכן, אין וועלכע זיי נויטיקן זיך ניט, זיי פֿאַרהאַנדלט (און דאָס איז קעגן מיין נאַטור, און איך קאָן דאָס גאָרניט), זיינען מיר די האָר אויסגעפֿאַלן און דער קאָפּ איז מיר שוין נאַקעט, און איצט, און אַז איר וועט ווייטער קומען, און אַ דריט מאָל, אַז איר וועט זיך ווייזן, וועל איך גאָר שוין ניט קאָנען טאָן, און סאַידן, זעט, סאַידן מיינע הוילע און צען פֿינגער נאָר מעגלעך . . .

און איר, בערן, האָט די שקאָרינקעס געגעסן, און עסנדיק האָט איר מיך האַלב געהערט און האַלב ווי נישט געוואָלט הערן, און איר האָט אָפּגעגעסן און אַוועקגעגאַן, און אַ צייט האָט איר מיך ווי צו רו געלאָזט, און אַ צייט האָב איך געגלויבט, און אַז מער וועט איר מיך שוין נישט בֿאַאומרואיקן, און אויך איך אַנדערע וועל שוין בֿאַאומרואיקן פֿאַרשפּאָרן . . .

און אָרעם און שטאַרק אָרעם בין שוין דעמאָלט געווען, און מיינע לייכטיקע מעלוכעס האָבן שוין געצאַנקט אינגאַנצן, און אַז איך בין אַרומגעגאַן דאָרט, האָב איך זיך ווי אַף אַ בייסוילעם געפֿילט, און פֿון שיינע און גרויסע לייכטער שוין קיין סימען, און אויך פֿון קליינע איז מיר אַ שפּאָט-ביסעלע פֿאַרבליבן, און די לייכטעלעך, וואָס כ'האָב אין זיי

אַריינגעשטעלט — קליין, און די פּלעמעלעך פֿון די ליכטעלעך באַדר׳ערדיקע און נישטיקע, און שטיל געקנאַקט און וויניק געלויכטן, און פֿיל נאָר געטשאַדעט.

און ווי אַ קאַבּרן האָב איך זיך דאָרט געפֿילט אַרומגייענדיק, און אַ טויטע אומעט האָט אַף מיין קאָפּ גערוט, און מיינע אַלייען פֿינצטער, און די ווענט צווישן זיי כּוישעכע, און איך האָב דאָרט אומגעבּלאָנקעט, און מיסטאַם האָב דאָרט ווי אַן אומזיניקער אויסגעזען, און נישט געגלויבּט האָב שוין אין מיין גאַנג דאָרט נישט קיין פּאַלאַץ און אויך אַפֿילע שוין נ י ש ט קיין פּאַלאַץ צו באַגעגענען...

און טאַקע, און דאָס לעצטע מאָל, אַז כ׳האָב אינדערפֿינצטער שפּאַצירט, האָב זיך אין אַ קליין וויסט כּורוועלע נאָר אָנגעשלאָגן, און דער דאַך איז דעם אַפֿן קאָפּ געלעגן, און דער אַריינגאנג האָט מיט דריי טרעפּ אין דר׳ערד אַריינגעפֿירט, און איך האָב זיך אַראָפּגעלאָזט, און איך האָב אַ פֿינצטערע און קויטיקע טיר אָנגעטאַפּט.

און אַז כ׳בּין אין כּורוועלע אַריין, איז מיר אַ צייט אין די אויגן פֿינצטער געווען, די סטעליע שוואַרץ, די ווענט אויסגעקרומטע, נאַס און פֿינצטער, און פֿליגן אַף די ווענט און דאַרע אויסגעטריקנטע אַ מאַסע, און אויך די שפּינען, וואָס אין די ווינקלען, דאַר, און אויך זיי טויט, ווייל אויך פֿאַר די שפּינען האָבן שוין קיין פֿליגן נישט געקלעקט. און איך האָב די אויגן צו דער וויניקער ליכט און צו דער קאַרגער שטובּשיין צוגעוואוינט, און אַ טיש האָב דאָרט אין מיט דערזען, אַ קליינעם און אַן עטוואָס לענגלעכן. און אַייך, בּערן, האָב דאָרט דערזען, אויסגעזעצטע און איינס צום אַנדערן ענג צוגערוקט, און אויך אַייערע אויגן האָבן פֿון הונגער געלויכטן, און איר האָט זיך אַלע מיט די אויגן צו מיר געווענדט, און עסן האָט איר בּאַ מיר געמאָנט, און איך האָב שוין גאָרנישט געהאַט און אַפֿילע קיין האָר אַפֿן קאָפּ נישט, און איר האָט אַף מיר און אַף מיין קערפּער געקוקט, און געהייסן האָט עס, אויבּ נישט עפּעס אַנדערש, בּיסטו אַליין אַ מאַכל...

און איך האָב זיך געקלאָגט פֿאַר אַייך, און אייך די שטובּ, די ווענט און אַף די שפּינען אין די ווינקלען אָנגעוויזן, און „זעט“, — האָב איך געזאָגט, — און די שפּינען טויט, און וואָס קאָן איך, און וואָס נאָך בּין איך בּעיעכוילעס, און מיין מעלוכע איז אויסגעלאָשן, און מיין וועלט מיר

פֿינצטער, און אַליין בּין איך אין אַ דול־הויז, און מיין עסן דאָרט ווינציק, און דער מעשאָרעס אַ בּייזער, און וואָס נאָך קאָן איך איצט טאָן, און וואָס נאָך האָב איך אויסער פֿינגער?..

און איר, בּערן, האָט מיר מיינע פֿינגער אָפּגעריזעט. און פֿאַר צען אייערע וואָלטן מיינע צען פֿינגער געווען געקלעקט, אָבער איינער, און דער ניינטער אייערער, האָט אויך דעם צענטן אַריינגעכאַפּט, און פֿאַרן צענטן איז גאָרנישט נישט געבּליבּן, און ער האָט מיין האַרץ און מיין בּרוסט דערזען, און ער וויל פֿון גאָרנישט וויסן, און אויך ער איז הונגעריק, און איך זאָל אים דאָס האַרץ געבּן...

און שוין, און מער ווי איינס האָב דאָך נישט, און אויך איר וועט מער נישט האָבּן. און געדענקט, בּערן, און איך האָב זיך בּאַ אַייך אויסגעבּעטן, איר זאָלט מיך אויסהערן, און דערוף האָב איך איצט די מאַיסע דערציילט, איר זאָלט פֿאַרשטיין, אַז ס׳איז לעצט, און איין האָפֿענונג איז נאָך מיר פֿאַרבּליבּן: מיינע בּעטל־כאַווירים, און כאָטש אויך זיי אָרעם, און כאָטש אויך זיי האָבּן מיר שוין דאָס לעצטע אָפּגעגעבּן, און דאָך, און איך וועל זיך נישט אָפּזאָגן, און איך וועל נאָכאַמאָל צו זיי קומען און זיך נאָכאַמאָל פּרוּוון, און עפּשער וועלן זיי נאָך עפּעס בּאַ זיך געפֿינען, און עפּשער אויך בּאַ אַנדערע אויסקראַצן, און לאָזט מיך און געטרויעט מיר, און געזאָגט איז געזאָגט, און אַ וואָרט אַ וואָרט, און וואַרט מיך אויס אַבּיסל, און עפּשער וועל דאָך נאָך בּאַ זיי עפּעס קריגן... און אויבּ איר האָט מוירע, און אויבּ איר מיינט, אַז בּאַ כאַווירים שוין נ י ש ט, איז לאָזט מיך אַזוי, און איך וועל עפּשער מיט דער צייט נאָך פֿון דול־הויז אַרויס, און ווער ווייסט, און עפּשער וועט מיך נאָך אָפּגליקן, און איך וועל ווידער דעם לייטער געפֿינען, און אין דער הויך אַרויף, און ווידער אין דער בּלאָטע־מעדינע קומען, און ווידער דאָרט רייך ווערן, און ווידער וועל פֿיל דאָרט איינקויפֿן, און מיר וועלן סימכעס און בּעלער פּראַווען, און מער פֿונדערהויך זיך שוין ניט לאָזן אַראָפּוואַרפֿן, עפּשער...

און אָט, דערציילט לעסאָף דער ניסטער, און בּערן האָבּן אים אויסגעהערט, און דער הונגעריקער, און דער צענטער האָט דאָס מאָל און אַף זיין ליידיקער קישקע מויכל געווען, און דער בּער האָט אים אָפּגעלאָזט, און דער ניסטער איז צו זיך אין דול־הויז געלאָפֿן, און ער האָט

שטיל און בעסאָד זיינע כאַווײרים ווידער צונויפֿגענומען, און ער האָט זיי די גאַנצע מאַיסע דערציילט, און ער האָט זיך מיט זיי וועגן די בערן געאייצעט, וואָס צו טאָן, און אַז זיי וועלן נאָכאַמאָל קומען; און דאָס מאָל האָט ער זיך מיט אַ מאַיסע אויסגעקויפֿט, און מער וועט ער דאָך שוין נישט קאָנען...

און ריכטיק, און די כאַווײרים האָבן דעם ניסטערס לאַגע געזען, און מער אים צוהילף קומען האבן נישט געקאָנט, ווייל מער וואָס צו פֿאַר־קויפֿן האט שוין דער ניסטער נישט געהאַט, און די כאַווײרים נישט פֿאַרוואָס צו קויפֿן, און מע האָט זיך געאייצעט לאַנג, און מע האט מיטלען געזוכט, און ס׳איז געבליבן (און קיין אנדער אויסוועג איז ניטאָ), אַז נאר דער ניסטער זאָל דאס אַלעס דעם דאקטער פֿון דעם דול־הויז אנשרייבן און זיך אַף די אומגעבעטענע געסט און אַף די אפּטע באַזור־כער זיינע זיך קלאגן. און אַזוי איז דאס אנגענומען געוואָרן, און דערביי איז עס טאַקע געבליבן, און דער ניסטער האט עס אנגעשריבן. און אַזויוויי קיין פֿינגער האט ער דאָך שוין ניט געהאַט, האט ער דערום די גאנצע מאַיסע דעם דאקטער מיט בלוט געשמירט און פֿון דעמאלט אָן און ער וואַרט אַף אַן ענטפֿער פֿונם דאָקטער.

און יאָ, און אַבי דאס האַרץ איז שוין בא אים... אבי געזונט זאָל ער זיין... אַבי געזונט — און אַפֿן דאקטערס ענטפֿער וועט ער שוין מיסטאם לאַנג קאנען וואַרטן.

אַ מאַיסע מיט אַ לעק, מיט אַ מויז און מיט דעם ניסטער אליין